

**Diagnoza
lokalnych zasobów
i potrzeb w zakresie
usług społecznych dla
gminy Sobolew**

Mazowsze.
serce Polski

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Łączymy

Aktywizujemy

Wspieramy

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

- 00-844 Warszawa, ul. Grzybowska 80/82
- tel. 22 376 85 00, e-mail: mcps@mcps.com.pl
- www.mcps.com.pl

Dokument wytworzono w okresie wrzesień 2024 – maj 2025 r.

Opracowanie: IBC Advisory Spółka Akcyjna oraz Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Wykaz używanych pojęć i skrótów	5
Wprowadzenie	7
Najważniejsze wnioski	9
I. Demografia	9
II. Sytuacja gospodarcza gminy	9
III. Lokalne zasoby usług społecznych	9
IV. Pomoc społeczna	9
V. Charakterystyka usług społecznych dla osób starszych w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych	10
VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych	11
VII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych	12
VIII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych	12
IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych	13
X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Sobolew w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	14
Rozdział I Diagnoza lokalnych zasobów gminy Sobolew w zakresie usług społecznych w świetle analizy Danych zastanych	16
I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej	16
II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych	18
III. Analiza świadczonych usług społecznych	19
Rozdział II Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego mieszkańców gminy Sobolew	24
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej	24
II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów	26
Rozdział III Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Sobolew	47
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej	47
II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	49
III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych	50
IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji	53

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)	53
VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy	54
Spis tabel	56
Spis wykresów	57

WYKAZ UŻYWANYCH POJĘĆ I SKRÓTÓW

CAPI –wywiad bezpośredni (ang. Computer Assisted Personal Interview).

CAWI – ankieta online (ang. Computer Assisted Web Interview).

CATI – wywiad telefoniczny (ang. Computer-Assisted Telephone Interviewing).

CUS – Centrum Usług Społecznych.

Deinstytucjonalizacja – rozumiana nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki długoterminowej, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania.

Diagnoza – Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych na Mazowszu.

DPS – Dom Pomocy Społecznej.

EFS – Europejski Fundusz Społeczny.

FEPŻ – Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową.

Gmina – podstawowa jednostka samorządu terytorialnego w Polsce, odpowiedzialna za lokalne sprawy publiczne. Jest najmniejszym szczeblem administracji publicznej, obejmującym obszar jednej lub kilku miejscowości.

GUS - Główny Urząd Statystyczny.

JOPS – Jednostka Organizacyjna Pomocy Społecznej.

LPDI - Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych.

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

MGOPS – Miejsko Gminny Ośrodek pomocy Społecznej.

NGO – organizacja pozarządowa (ang. Non-Governmental Organisations).

NSP – Narodowy Spis Powszechny.

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej.

Osoba w wieku poprodukcyjnym – zaczyna się po 60 roku życia dla kobiet i po 65 roku życia dla mężczyzn, zgodnie z ustawowym wiekiem emerytalnym.

Osoba w wieku produkcyjnym – przedział wiekowy obejmuje osoby od 18 do 60 lat dla kobiet i od 18 do 65 lat dla mężczyzn.

Osoba w wieku przedprodukcyjnym – osoba, która jeszcze nie osiągnęła wieku, w którym może podjąć pracę zawodową i w związku z tym nie uczestniczy w rynku pracy.

OZPS – Ocena Zasobów Pomocy Społecznej.

Przemoc domowa – formy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej lub emocjonalnej agresji stosowanej w relacjach rodzinnych lub bliskich, gdzie jedna osoba lub grupa osób sprawuje kontrolę nad inną.

Przyrost naturalny – różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów na danym obszarze w określonym czasie, zazwyczaj w ciągu roku. Jest jednym z podstawowych wskaźników demograficznych służących do oceny czy populacja danego kraju lub regionu rośnie, maleje, czy pozostaje na stabilnym poziomie.

REGON – Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej.

Usługi społeczne – działania i programy realizowane przez państwo, samorządy lokalne lub organizacje pozarządowe, mające na celu wspieranie dobrostanu społecznego i zaspokajanie podstawowych potrzeb obywateli. Ich głównym celem jest pomoc osobom, które z różnych powodów (np. ekonomicznych, zdrowotnych, społecznych) nie są w stanie samodzielnie zadbać o siebie lub poprawić swojej sytuacji życiowej.

WPROWADZENIE

Organizowanie usług społecznych, obok polityki zabezpieczenia dochodu są współcześnie najważniejszym komponentem polityk publicznych państwa w zakresie realizowanej polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje.

W jednostkach samorządu terytorialnego rozwój usług społecznych, powinien wspierać proces deinstytucjonalizacji rozumiany nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki całodobowej, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania. Zmiany w zakresie DI będą następowały w pierwszej kolejności poprzez uruchamianie nowych usług i nowych miejsc świadczenia usług w tzw. środowisku, tak by zapełnić obecnie istniejącą lukę pomiędzy opieką domową a instytucjonalną opieką całodobową.

Aby sprostać wyzwaniom związanym z rozwojem usług społecznych i deinstytucjonalizacji na poziomie gmin i powiatów, niezbędne jest przygotowanie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych (LPDI). Jednym z elementów LPDI jest dokonanie pogłębionej diagnozy stanu istniejącego i potrzeb społeczności lokalnej co do zakresu oraz form funkcjonowania i rozwoju usług społecznych.

Dlatego też głównym celem „Diagnozy lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych w województwie mazowieckim” (zwanej dalej Diagnozą) jest kompleksowa ocena stanu i potrzeb sektora usług społecznych w gminach i powiatach Mazowsza. Diagnoza zawiera analizę obecnych zasobów oraz ocenę potrzeb mieszkańców województwa, szczególnie w kontekście opieki nad osobami starszymi, z niepełnosprawnościami, bezdomnymi, w kryzysie zdrowia psychicznego oraz dla rodzin z dziećmi w tym z dziećmi z niepełnosprawnościami. Niniejszy dokument stanowi raport częściowy z Diagnozy i dotyczy gminy wiejskiej Sobolew w powiecie garwolińskim. Diagnoza składała się z 5 głównych komponentów badawczych. Tworzą one pełny obraz sytuacji w zakresie zasobów i potrzeb sektora usług społecznych w gminie Sobolew oraz przedstawiają analizę zasobów i potrzeb kadrowych instytucji w tej jednostce samorządu terytorialnego.

Rysunek 1. Komponenty badawcze diagnozy.

Źródło: Opracowanie własne IBC.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

I. Demografia

Gminę Sobolew na koniec 2023 roku zamieszkiwały 7 809 osób, z czego 3 932 stanowiły kobiety, a 3 877 mężczyźni. Spośród ogółu ludności odnotowano: 1 783 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, 4 425 mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz 1 601 mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

II. Sytuacja gospodarcza gminy

Z uzyskanych danych dotyczących sytuacji gospodarczej gminy wynikało, że dochody per capita były niższe od średniej powiatowej i wojewódzkiej. Liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych była wyższa od średniej dla powiatu i niższa od średniej województwa.

III. Lokalne zasoby usług społecznych

Na terenie gminy było zarejestrowanych 19 organizacji pozarządowych, w tym 7 Kół Gospodyń Wiejskich.

W przypadku placówek niepomocowych w gminie funkcjonowały: biblioteka, dom kultury, placówka służby zdrowia.

W gminie Sobolew zlokalizowane były następujące gminne i powiatowe placówki wsparcia (w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej): gminny ośrodek pomocy społecznej, schronisko dla osób bezdomnych.

W ramach projektów gmina oferuje także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę asystentury osobistej.

IV. Pomoc społeczna

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS w gminie Sobolew wskazywała, że nie dominowała żadna forma wsparcia. W 2023 r. ze świadczeń w formie pieniężnej i niepieniężnej skorzystało po 144 osoby. W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej przeważali mężczyźni oraz osoby w wieku produkcyjnym.

Wśród głównych powodów przyznawania pomocy społecznej przez OPS w gminie Sobolew w 2023 r. znajdowały się: długotrwała lub ciężka choroba (43 rodziny), ubóstwo (33 rodziny), niepełnosprawność (22 rodziny), bezrobocie (16 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (12 rodzin).

W 2023 roku w gminie Sobolew przeprowadzono 153 wywiady środowiskowe, które objęły 127 rodzin, liczących łącznie 303 osoby. Praca socjalna została skierowana do 63 rodzin, w których znajdowało się łącznie 315 osób. W tym samym roku nie zawarto kontraktów socjalnych.

V. Charakterystyka usług społecznych dla **osób starszych** w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Na terenie gminy liczba osób starszych w 2023 r. wynosiła 1 601, co stanowiło 20,5% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objęto 18 rodzin spośród osób starszych, z czego 9 stanowiły rodziny jednoosobowe. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 33 członków tych rodzin, co stanowiło 0,42% ogółu mieszkańców gminy.

W gminie Sobolew usługi opiekuńcze świadczone dla 25 osób na łączną kwotę 224 426 zł.

Opinia o jakości wsparcia dla osób starszych przez gminę Sobolew jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych równie często przyznają, że gmina źle, jak i dobrze wspiera takie osoby (po 25% badanych). Natomiast pozostali mieszkańcy częściej przyznają, że gmina dobrze wspiera (32% badanych), niż źle wspiera (11% badanych) osoby starsze.

Opinia o tym czy usługi oferowane przez gminę Sobolew osobom starszym są wystarczające jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że usługi są wystarczające (25% badanych) niż są niewystarczające (21% badanych). Natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia mają odwrotne zdanie (35% badanych uważa, że są niewystarczające, 29% badanych uważa, że są wystarczające).

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gminy Sobolew jest trudne (38% beneficjenci usług społecznych, 41% niekorzystający z nich).

Z analizy formularzy badawczych wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat najczęściej osoby starsze korzystały w gminie Sobolew z następujących usług:

- całodobowych, stacjonarnych ośrodków wsparcia
- pracy socjalnej
- wsparcia dla członków rodzin lub opiekunów służącego ich odciążeniu (tzw. opieki wytchnieniowej).

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebnymi usługami społecznymi dla osób starszych są:

- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę

- **dienne ośrodki wsparcia.**

VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według NSP w gminie Sobolew zamieszkiwały 664 osoby z niepełnosprawnościami. W 2023 roku niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymały 22 rodziny zamieszkujące gminę Sobolew, w których żyło łącznie 42 osoby.

Warto również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano zasiłek okresowy jednej osobie w kwocie 388 zł.

W ramach projektów gmina oferuje także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę asystentury osobistej.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Sobolew źle wspiera osoby z niepełnosprawnościami (50% beneficjenci usług społecznych, 29% niekorzystający z nich).

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia o tym, że usługi oferowane przez gminę Sobolew dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (42% beneficjenci usług społecznych, 36% niekorzystający z nich).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Sobolew jest trudne (46% beneficjenci usług społecznych, 44% niekorzystający z nich).

Ankietowani uznali, że najczęściej osoby z niepełnosprawnościami w ciągu ostatnich 3 lat korzystali z następujących usług:

- **stacjonarnych, całodobowych ośrodków wsparcia**
- **działań rehabilitacyjnych**
- **asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami.**

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- **wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)**
- **wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)**
- **asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami.**

VII. Charakterystyka usług społecznych dla **osób w kryzysie bezdomności** w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych

W 2023 roku bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej dwóm rodzinom, obejmującym łącznie 3 osoby, co stanowiło 0,04% populacji.

Na terenie gminy Sobolew funkcjonuje placówka wsparcia dla osób bezdomnych i jest to schronisko dla osób bezdomnych prowadzone przez organizację pozarządową oferujące 30 miejsc.

Opinia o jakości wsparcia osób w kryzysie bezdomności przez gminę Sobolew jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że gmina źle wspiera (29% badanych) niż dobrze wspiera (25% badanych) takie osoby. Natomiast pozostali mieszkańcy są przeciwnego zdania (31% badanych uważa, że gmina dobrze wspiera, 20% badanych uważa, że źle wspiera).

Opinia na temat wystarczalności usług oferowanych osobom w kryzysie bezdomności przez gminę Sobolew jest podzielona. Beneficjenci usług częściej uważają, że są one wystarczające (30% badanych) niż są niewystarczające (17% badanych). Natomiast pozostali mieszkańcy są przeciwnego zdania (19% badanych uważa, że są niewystarczające, a 35% badanych, że są wystarczające).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gminy Sobolew jest trudne (29% beneficjenci usług społecznych, 38% niekorzystający z nich).

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- schroniska dla osób bezdomnych
- noclegownie, ogrzewalnie
- praca socjalna.

VIII. Charakterystyka usług społecznych dla **osób w kryzysie zdrowia psychicznego** w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Analiza statystyk OPS w gminie Sobolew wskazywała, że w 2023 roku 43 rodziny były objęte świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystała w 2023 roku jedna rodzina, w której funkcjonowały 2 osoby. Narkomania nie występowała jako powód udzielania pomocy społecznej.

Na przeciwdziałanie narkomanii gmina przeznaczyła 1 800 zł.

Gmina świadczyła specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla 9 osób z zaburzeniami psychicznymi, na co wydatkowała 47 200 zł.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Sobolew źle wspiera osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (33% beneficjenci usług społecznych, 36% niekorzystający z nich).

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę Sobolew są niewystarczające (63% beneficjenci usług społecznych, 47% niekorzystający z nich).

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gminy Sobolew jest trudne (55% beneficjenci usług społecznych, 53% niekorzystający z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gminy Sobolew w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- stacjonarnych, całodobowych ośrodków wsparcia
- dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- mieszkań treningowych i wspomaganych.

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia.

IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w gminie Sobolew w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według danych GUS w 2023 roku w gminie Sobolew zamieszkiwały 1 783 osoby w wieku przedprodukcyjnym, co stanowiło 22,83% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej rodziny z dziećmi stanowiły 22,16% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach mieszkały łącznie 153 osoby. Rodzin z 1 dzieckiem było 12 i stanowiły 32,43% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 8 i stanowiły 21,62% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 9 i stanowiły 24,32% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 5 i stanowiły 13,51% wszystkich rodzin, rodzina z 5 dziećmi była 1 i stanowiła 2,70% wszystkich rodzin, rodzina z 6 dziećmi była 1 i stanowiła 2,70% wszystkich rodzin, a rodzin z 7 i więcej dziećmi była 1 i stanowiła 2,70% wszystkich rodzin. W 2023 roku pomocą społeczną objęto 14 rodzin niepełnych, zamieszkiwanych przez 46 osób.

W 2023 roku w gminie Sobolew świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” otrzymało 46 dzieci, co stanowiło koszt 24 045 zł. Pracą asystenta rodziny objęto 16 rodzin. W 2023 roku na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano 3 253 279 zł.

Opinia o jakości wsparcia rodzin z dziećmi przez gminę Sobolew jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że gmina źle wspiera (29% badanych) niż dobrze wspiera (21% badanych) rodziny z dziećmi. Natomiast pozostali mieszkańcy są przeciwnego zdania (34% badanych uważa, że gmina dobrze wspiera, 26% badanych uważa, że źle wspiera).

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminę Sobolew są wystarczające (42% beneficjenci usług społecznych, 38% niekorzystający z nich).

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla rodzin z dziećmi na terenie gminy Sobolew jest łatwe (38% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gminy Sobolew w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego
- działań na rzecz rodzin wspierających
- poradnictw, warsztatów, terapii.

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci
- interwencja kryzysowa.

X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Sobolew w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Jeden z dwóch przedstawicieli badanych instytucji w gminie ma wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określanym pojęciem deinstytucjonalizacji i rozumie jej definicję.

Wszyscy przedstawiciele badanych instytucji podzielają zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem rozwoju polityki społecznej w Polsce.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny z dziećmi (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w gminie Sobolew to: brak środków finansowych, brak wystarczających zasobów kadrowych oraz brak wystarczających zasobów w zakresie infrastruktury (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Instytucje zgłaszają brak gotowości do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące kryteria:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – raczej niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) –niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – zdecydowanie niegotowe.

Jeden z dwóch przedstawicieli badanych instytucji w gminie Sobolew nie słyszał o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych, ale wszyscy przedstawiciele badanych instytucji raczej pozytywnie tę ideę oceniają. Żaden z przedstawicieli instytucji nie słyszał, żeby w jego gminie lub powiecie funkcjonowało Centrum Usług Społecznych.

Przedstawiciele instytucji przyznali, że w ich gminie lub powiecie działają organizacje pozarządowe, zaś doświadczenie tytko jednego z nich we współpracy z nimi jest pozytywne.

ROZDZIAŁ I

DIAGNOZA LOKALNYCH ZASOBÓW GMINY SOBOLEW W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIETLE ANALIZY DANYCH ZASTANYCH

I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31 grudnia 2023 roku liczba mieszkańców gminy Sobolew wyniosła 7 809 osób. W 2023 roku saldo migracyjne jest ujemne i wynosi -21 osób. W strukturze demograficznej przeważały kobiety, które stanowiły 50,35% liczby mieszkańców.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w gminie Sobolew w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba ludności	7 809	7 536	11 658
Gęstość zaludnienia	82,4	137,20	234,9
Przyrost naturalny	0	5	-30
Saldo migracji	-21	-13	31
Kobiety na 100 mężczyzn	101	100	101
Liczba i % osób w wieku przedprodukcyjnym	1 783, 22,83%	1 654, 21,62%	2 341, 19,79%
w tym K	879	806	1 139
w tym M	904	847	1 202
Liczba i % osób w wieku produkcyjnym	4 425, 56,67%	4 336, 57,82%	6 753, 58,08%
w tym K	2 019	1 989	3 589
w tym M	2 406	2 346	3 164
Liczba i % osób 65+	1601, 20,5%	1546, 20,57%	2 564, 22,13%
w tym K	1 034	1 002	1 672
w tym M	567	543	892

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 roku przypadało 36,20 osób w wieku poprodukcyjnym. Inne wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy w 2023 roku obejmowały:

- liczbę 76,5 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
- wartość 90 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
- współczynnik obciążenia demograficznego osób starszych wyniósł 26,80%
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wynosił 20,5%, w tym dla kobiet 13,24%, a dla mężczyzn 7,26%.

Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w gminie Sobolew w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Dochody gminy per capita	5 679,39 zł	6 957,75 zł	7 388,45 zł
Dochody własne per capita	2 079,74 zł	2 202,81 zł	2 813,98 zł
Podmioty w REGON/1000 mieszk.	83	82,14	99

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Tabela 2 ukazuje podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację gospodarczą gminy Sobolew w 2023 roku. W zestawieniu uwzględniono dochody gminy per capita, dochody własne per capita oraz liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dla lepszego zobrazowania pozycji gminy, wartości te porównano ze średnimi wynikami dla powiatu oraz województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Z przedstawionych danych wynikało, że dochody gminy per capita były niższe od średniej powiatowej i wojewódzkiej. Liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych była wyższa od średniej dla powiatu i niższa od średniej województwa.

Tabela 3. Kapitał społeczny w gminie Sobolew w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba organizacji pozarządowych	19	19,5	38
NGO/ 1000 mieszk.	2,43	2,61	3,38
Frekwencja w wyborach samorządowych	62,09%	58,50%	58,92%
Frekwencja w wyborach parlamentarnych	76,61%	77,28%	73,86%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie NGO.pl oraz Państwowej Komisji Wyborczej.

Tabela 3 przedstawia wybrane wskaźniki społeczne dotyczące gminy Sobolew w 2023 roku, w porównaniu do średnich wartości dla powiatu oraz województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Analiza obejmuje liczbę organizacji pozarządowych (NGO) oraz ich liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dodatkowo zestawiono frekwencję w wyborach samorządowych i parlamentarnych, co pozwala na ocenę poziomu zaangażowania obywatelskiego mieszkańców gminy w stosunku do szerszego kontekstu regionalnego. W przypadku wskaźników dotyczących NGO są one niższe od średniej w powiecie i województwie.

Natomiast w zakresie aktywności obywatelskiej (frekwencji wyborczej) wartość wskaźnika wyborów parlamentarnych jest niższa od średniej powiatowej i wyższa od średniej wojewódzkiej. W wyborach samorządowych wartość jest wyższa od średniej powiatu i województwa.

II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych

W gminie Sobolew funkcjonowała jednostka organizacyjna pomocy społecznej tj. gminny ośrodek pomocy społecznej.

Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie gminy Sobolew

Nazwa	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Koszty utrzymania	Sposób finansowania
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Rynek 1, 08-460 Sobolew	Urząd gminy	12	4 586 732 zł	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS.

Zapewniał on szeroki zakres usług i świadczeń, działając na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy. W tabeli 4 przedstawiono szczegółowe dane dotyczące lokalizacji, organizacji pracy, liczby pracowników, kosztów utrzymania oraz źródeł finansowania tej jednostki.

Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy Sobolew

Typ Podmiotu Ekonomii Społecznej	Liczba Podmiotów
Organizacje pozarządowe	19
Koła Gospodyń Wiejskich	7
Spółdzielnia socjalna	0
Zakład Aktywności Zawodowej	0
Centrum Integracji Społecznej	0
Klub integracji Społecznej	0
Warsztaty Terapii Zajęciowej	0

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator.

W gminie Sobolew funkcjonowały podmioty ekonomii społecznej, które wspierały lokalną społeczność i rozwój inicjatyw społeczno-gospodarczych. Dominowały organizacje pozarządowe, których liczba wynosiła 19, co stanowiło największą grupę w tej kategorii. Wśród nich działało także 7 Kół Gospodyń Wiejskich, angażujących się w aktywność społeczną i kulturalną.

Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Sobolew

Rodzaj działalności NGO	Liczba NGO
Sport	6
Kultura	0
Edukacja	0
Zdrowie	0
Pomoc społeczna	0
Bezpieczeństwo	8
Rozwój lokalny	1
Ekologia	0
Demokracja	0
Wsparcie organizacji pozarządowych	0

Rodzaj działalności NGO	Liczba NGO
Rynek pracy	0
Działalność międzynarodowa	0
Nauka i technika	0
Branżowe	0
Religia	0
Suma	15

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych <https://spis.ngo.pl/mazowieckie-sobolew-140311?cat%5B2386%5D=2387&cat%5B2898%5D=2899> i zestawienia udostępnionego przez Stowarzyszenie Klon/Jawor [dostęp 1.12.2024].

W gminie Sobolew w 2024 roku było łącznie zarejestrowanych 19 organizacji pozarządowych. Spośród nich rodzaj swojej działalności wskazało 15 (jedna organizacja mogła wskazać kilka działalności, lub nie musiała wskazać wcale). W tabeli 6 przedstawiono je w podziale na rodzaj prowadzonej działalności. Z zawartych powyżej danych wynika, że dominującym rodzajem organizacji pozarządowych na terenie gminy były te o charakterze bezpieczeństwa, sportowym i rozwoju lokalnego.

Tabela 7. Podmioty niepomocowe na terenie gminy Sobolew

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone usługi
Biblioteka Gminy Sobolew	ul. Rynek 1, 08-460 Sobolew	Urząd gminy	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnictwo
Gminny Dom Kultury w Sobolewie	ul. Rynek 1, 08-460 Sobolew	Urząd gminy	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, edukacyjne
Placówki służby zdrowia ¹	Gmina Sobolew	Urząd gminy, podmioty prywatne	Brak danych	Budżet samorządowy, NFZ, środki prywatne	Usługi medyczne

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych Urzędu gminy Sobolew. Więcej informacji na stronie gminy pod adresem: <https://sobolew.nowoczesnyurząd.pl/> [Dostęp: 18.12.2024]

W tabeli 7 zawarto zestawienie informacji dotyczących podmiotów niepomocowych funkcjonujących na terenie gminy Sobolew. Zestawienie obejmuje nazwę i lokalizację podmiotów, organ prowadzący, liczbę pracowników (jeśli dane są dostępne), źródła finansowania oraz rodzaje świadczonych usług. Przedstawione podmioty realizują różnorodne zadania w zakresie kultury, sportu, edukacji oraz ochrony zdrowia, wspierając rozwój społeczności lokalnej. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że na terenie gminy funkcjonowały następujące placówki niepomocowe: biblioteka, oraz gminny dom kultury.

III. Analiza świadczonych usług społecznych

1. Pomoc społeczna

Poniższa tabela 8 przedstawia zestawienie danych dotyczących liczby osób i rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w gminie Sobolew w 2023 roku w porównaniu ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa. Dane obejmują zarówno świadczenia pieniężne, jak

¹ Szczegółowe informacje dotyczące placówek służby zdrowia na terenie gminy Sobolew znajdują się pod linkiem: <https://bip.sobolew.pl/archiwum/www.bip.sobolew.pl/index4411.html?id=37> (dostęp 18.12.2024 r.)

i niepieniężne, z uwzględnieniem struktury wiekowej beneficjentów. Dodatkowo zaprezentowano liczbę kobiet, mężczyzn oraz rodzin korzystających ze świadczeń, a także liczbę osób w tych rodzinach.

Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	153	176	265
- świadczenia pieniężne	144	108	154
- świadczenia niepieniężne	144	93	131
Liczba rodzin	134	109	260
Liczba osób w rodzinach	332	282	553

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS Sobolew (MRiPS-03R).

Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w 2023 roku w podziale na wiek i płeć

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
- w wieku 0-17	34,29%	43,13%	40,32%
- w wieku produkcyjnym	40%	42,93%	42,21%
- w wieku poprodukcyjnym	25,71%	13,94%	17,47%
Liczba kobiet, którym przyznano świadczenia	49,71%	53,90%	49,13%
Liczba mężczyzn, którym przyznano świadczenia	50,29%	46,10%	50,87%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS Sobolew (OZPS).

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS w gminie Sobolew wskazywała, że nie dominowała żadna forma wsparcia. W 2023 roku ze świadczeń w formie pieniężnej i niepieniężnej skorzystało po 144 osoby. W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej przeważali mężczyźni oraz osoby w wieku produkcyjnym.

Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w gminie Sobolew w 2023 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców gminy
Ubóstwo	33	70	24,63%	0,90%
Sieroctwo	1	4	0,75%	0,05%
Bezdomność	2	3	1,49%	0,04%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	8	39	5,97%	0,5%
- w tym wielodzietność	5	29	3,73%	0,37%
Bezrobocie	16	41	11,94%	0,53%
Niepełnosprawność	22	42	16,42%	0,54%
Długotrwała lub ciężka choroba	43	66	32,09%	0,85%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	12	46	8,96%	0,59%
- w tym rodziny niepełne	6	18	4,48%	0,23%
- w tym rodziny wielodzietne	3	23	2,24%	0,29%

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców gminy
Przemoc domowa	0	0	0%	0%
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1	1	0,75%	0,06%
Alkoholizm	1	2	0,75%	0,03%
Narkomania	0	0	0%	0%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0%	0%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0%	0%
Zdarzenie losowe	1	3	0,75%	0,04%
Sytuacja kryzysowa	3	8	2,24%	0,10%
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS.

Zgodnie z artykułem 7 ustawy o pomocy społecznej², pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy domowej, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wśród powodów przyznawania pomocy przez OPS w gminie Sobolew w 2023 roku należy wymienić następujące:

- długotrwałą lub ciężką chorobę, która dotyczyła 43 rodzin
- ubóstwo, które dotknęło 33 rodziny
- niepełnosprawność wystąpiła u 22 rodzin
- bezrobocie dotknęło 16 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyczyła 12 rodzin, w tym 6 rodzin niepełnych oraz 3 rodziny wielodzietne
- potrzeba ochrony macierzyństwa dotyczyła 8 rodzin, w tym 5 rodzin wielodzietnych
- sytuacja kryzysowa wystąpiła u 3 rodzin
- bezdomność dotknęła 2 rodziny
- alkoholizm wystąpił u 1 rodziny
- zdarzenia losowe dotknęły 1 rodzinę
- sieroctwo dotknęło 1 rodzinę
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna, trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, przemoc domowa, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie

² Tekst jednolity Dz.U. z 2024 poz. 1283

na pobyt czasowy oraz narkomania nie były przyczyną przyznania wsparcia z pomocy społecznej.

W 2023 roku zasiłki stałe przyznano łącznie 15 osobom na łączną kwotę 92 742 zł. Z tego:

- zasiłki stałe dla osób samotnie gospodarujących otrzymało 12 osób na sumę 76 284 zł
- zasiłki stałe dla osób w rodzinie przyznano 3 osobom na kwotę 16 458 zł.

W 2023 roku zasiłki okresowe przyznano 4 osobom na łączną kwotę 5 044 zł. Z tego:

- z tytułu bezrobocia udzielono 3 zasiłków o wartości 4 656 zł
- z tytułu niepełnosprawności udzielono zasiłku na sumę 388 zł.

W 2023 roku gmina Sobolew udzieliła wsparcia w różnych formach. Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi otrzymały 2 osoby, na co przeznaczono łącznie 2 700 zł. Inne zasiłki celowe i świadczenia w naturze przyznano 61 osobom na kwotę 43 542 zł.

Gmina posiadała w 2023 roku środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w wysokości 4 586 732 zł, w tym w budżecie OPS 4 586 732 zł.

2. Zasoby instytucjonalne

Na terenie gminy nie funkcjonował dom pomocy społecznej prowadzony przez gminę. Mieszkańcy gminy, którzy wymagali umieszczenia w takiej placówce, byli kierowani do instytucji prowadzonych przez powiat. W 2023 roku były 3 takie osoby, a gmina poniosła koszty w wysokości 108 245 zł za ich pobyt w domu pomocy społecznej.

3. Praca socjalna

W 2023 roku w gminie Sobolew przeprowadzono 153 wywiady środowiskowe, które objęły 127 rodzin, liczących łącznie 303 osoby. Praca socjalna została skierowana do 63 rodzin, w których znajdowało się łącznie 315 osób. W tym samym roku nie zawarto kontraktów socjalnych.

4. Zasoby i usługi wspierające osoby starsze

Na terenie gminy liczba osób starszych w 2023 roku wynosiła 1 601, co stanowiło 20,5% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objęto 18 rodzin spośród osób starszych, z czego 9 stanowiły rodziny jednoosobowe. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 33 członków tych rodzin, co stanowiło 0,42% ogółu mieszkańców gminy.

W gminie Sobolew usługi opiekuńcze świadczone dla 25 osób na łączną kwotę 224 426 zł.

5. Zasoby i usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami

Według NSP w gminie Sobolew zamieszkiwało 664 osoby z niepełnosprawnościami. W 2023 roku niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 22 rodziny zamieszkujące gminę Sobolew, w których żyło łącznie 42 osoby.

W 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano okresowy zasiłek jednej osobie w kwocie 388 zł.

6. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie bezdomności

W 2023 roku bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej dwóm rodzinom, obejmującym łącznie 3 osoby, co stanowiło 0,04% populacji.

Na terenie gminy Sobolew funkcjonuje placówka wsparcia dla osób bezdomnych i jest to schronisko dla osób bezdomnych prowadzone przez organizację pozarządową oferujące 30 miejsc.

7. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Analiza statystyk OPS w gminie Sobolew wskazywała, że w 2023 roku 43 rodziny były objęte świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystała jedna rodzina, w której funkcjonowały 2 osoby. Na przeciwdziałanie narkomanii gmina przeznaczyła 1 800 zł.

Gmina świadczyła specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla 9 osób z zaburzeniami psychicznymi, na co wydatkowano 47 200 zł.

8. Zasoby i usługi wspierające rodzinę i dzieci w tym dzieci z niepełnosprawnościami

Według danych GUS w 2023 roku w gminie Sobolew zamieszkiwały 1 783 osoby w wieku przedprodukcyjnym, co stanowiło 22,83% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej rodziny z dziećmi stanowiły 22,16% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach mieszkali łącznie 153 osoby. Rodzin z 1 dzieckiem było 12 i stanowiły 32,43% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 8 i stanowiły 21,62% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 9 i stanowiły 24,32% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 5 i stanowiły 13,51% wszystkich rodzin, rodzina z 5 dziećmi była 1 i stanowiła 2,70% wszystkich rodzin, rodzina z 6 dziećmi była 1 i stanowiła 2,70% wszystkich rodzin, a rodzin z 7 i więcej dzieci była 1 i stanowiła 2,70% wszystkich rodzin. W 2023 roku pomocą społeczną objęto 14 rodzin niepełnych, w skład których wchodziło 46 osób.

W 2023 roku w gminie Sobolew świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” otrzymało 46 dzieci, na kwotę 24 045 zł. Pracą asystenta rodziny objęto 16 rodzin. W 2023 roku na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano 3 253 279 zł.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO MIESZKAŃCÓW GMINY SOBOLEW

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

1. Metodologia badania

Na potrzeby niniejszej diagnozy zostało przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS **badanie mieszkańców** gmin i powiatów w zakresie świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w styczniu i lutym 2025 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do mieszkańców korzystających i niekorzystających z usług społecznych. W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **Wielkość próby dla mieszkańców gminy Sobolew wyniosła 90 ankietowanych** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie mieszkańców).

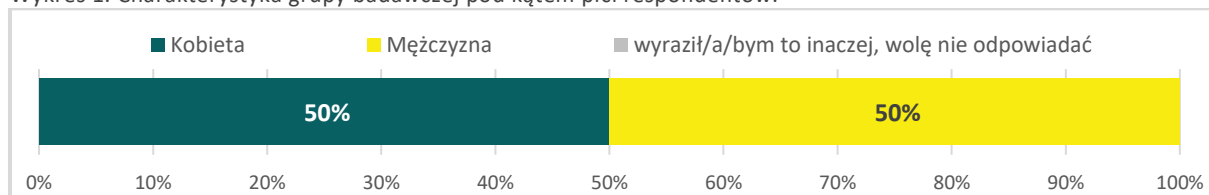
W badaniu mieszkańców gminy wyodrębniono dwie grupy: **beneficjentów usług społecznych** oraz **mieszkańców niekorzystających z usług społecznych**. Do grona beneficjentów zostały zaliczone osoby należące do pięciu podgrup i korzystające w ciągu ostatnich 3 lat z dedykowanych im usług społecznych:

- osoby starsze
- osoby z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)
- osoby w kryzysie bezdomności
- osoby z problemami zdrowia psychicznego
- rodziny z dziećmi.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, wykształcenia, sytuacji zawodowej, sytuacji materialnej respondentów. Grupa ta uczestniczyła w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Sobolew o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla pięciu grup beneficjentów.

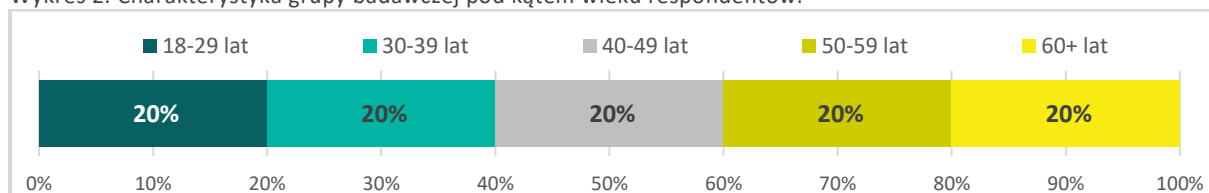
Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu nie zaistniała przeważająca grupa ankietowanych pod kątem płci.

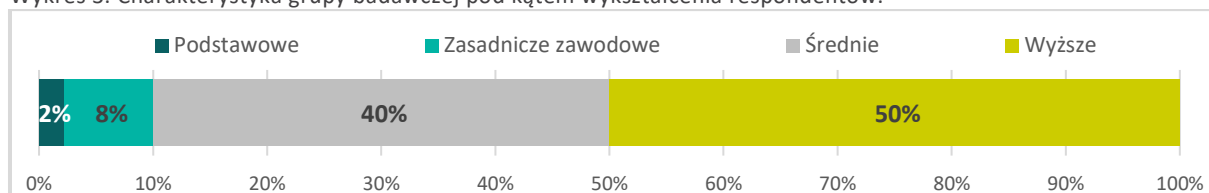
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów nie odnotowano jednej dominującej grupy respondentów. W każdej z badanych grup wiekowych odnotowano 20% ankietowanych.

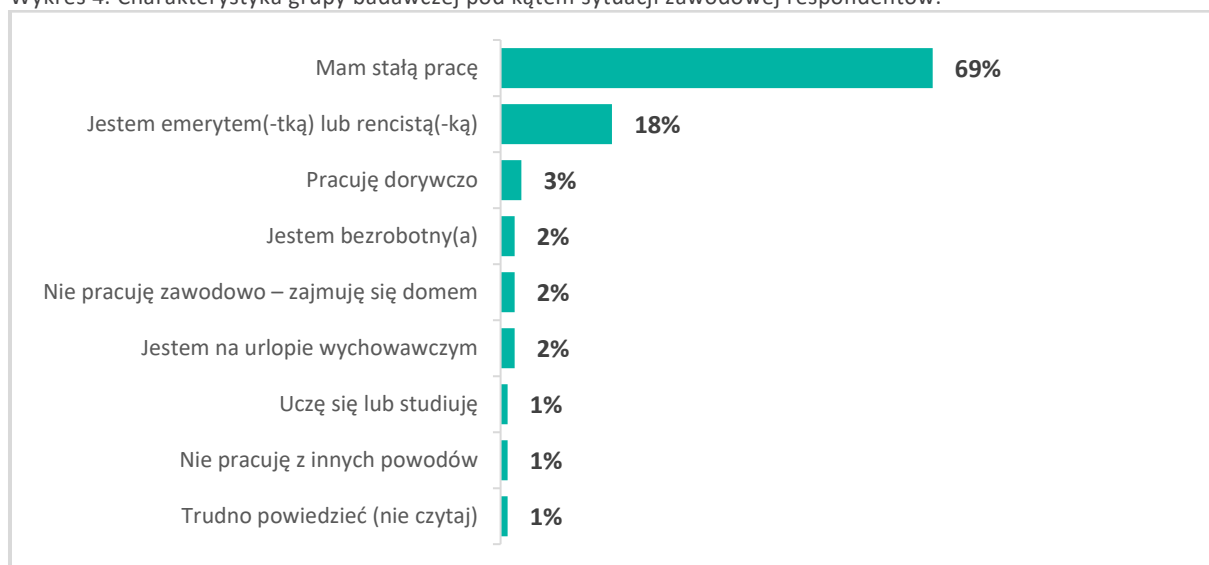
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Analiza ankiet badawczych wykazała, że w przypadku wykształcenia respondentów dominującymi grupami byli ci z wykształceniem wyższym (50% badanych) i średnim (40% badanych).

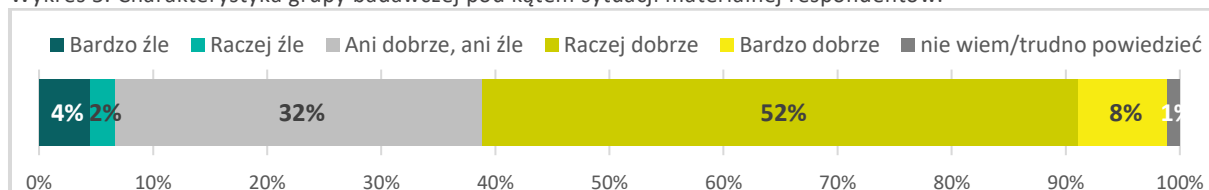
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeżeli chodzi o charakterystykę grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów przeważającą grupą były osoby posiadające stałą pracę (69% badanych).

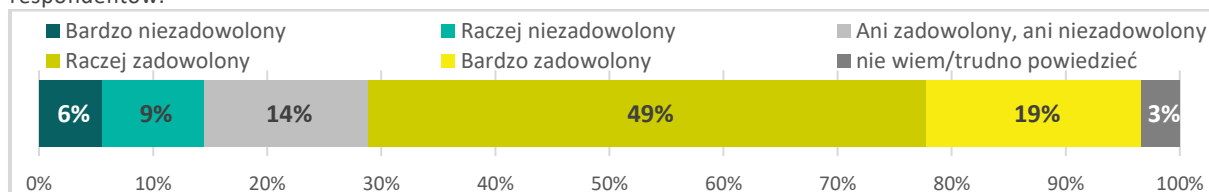
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Respondenci określili w przeważającej części swoją sytuację materialną jako raczej dobrą (52% badanych) oraz ani dobrą, ani złą (32% badanych).

Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

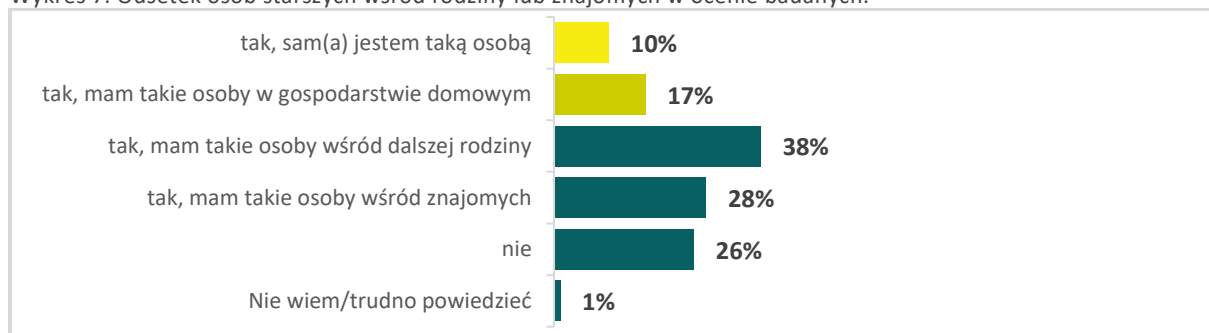
Ankietowani biorący udział w badaniu wyrazili opinię, że są raczej zadowoleni (49% badanych) oraz bardzo zadowoleni (19% badanych) z zamieszkiwania na terenie gminy Sobolew.

II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów

1. Usługi społeczne dla osób starszych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Sobolew o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób starszych.

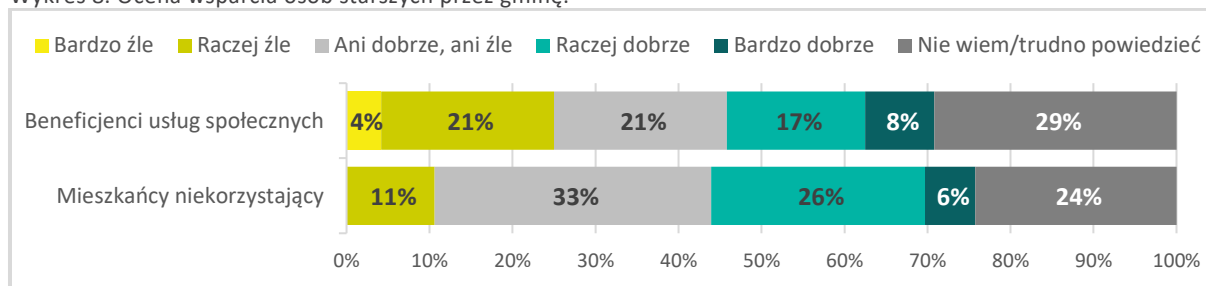
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Sobolew 10% stanowią osoby starsze, dodatkowo 17% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 38% ankietowanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny a 28% wśród znajomych.

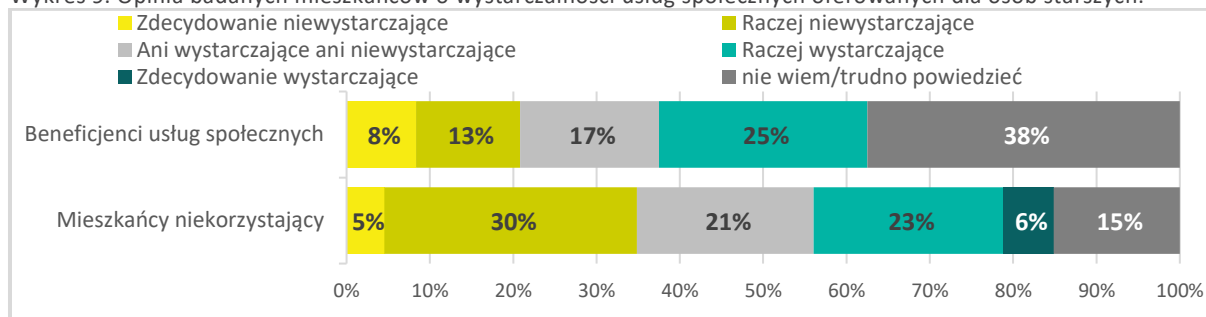
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia o jakości wsparcia osób starszych przez gminę jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych równie często przyznają, że gmina źle, jak i dobrze wspiera takie osoby (po 25% badanych). Natomiast pozostali mieszkańcy częściej przyznają, że gmina dobrze wspiera (32% badanych), niż źle wspiera (11% badanych) osoby starsze.

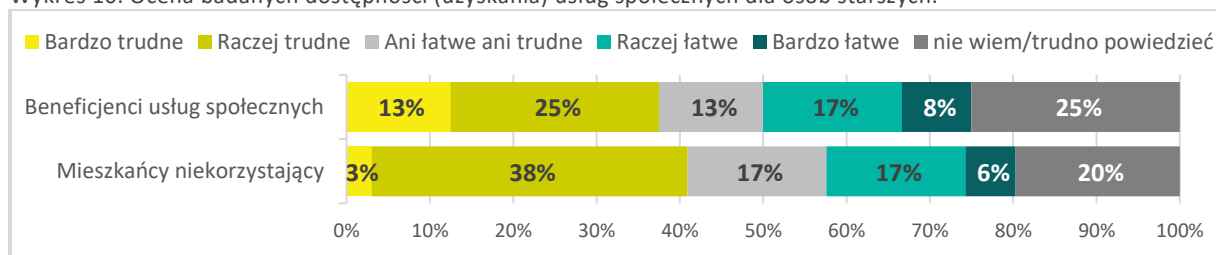
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia o tym czy usługi oferowane przez gminę Sobolew osobom starszym są wystarczające jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że usługi są wystarczające (25% badanych) niż są niewystarczające (21% badanych). Natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia mają odwrotne zdanie (35% badanych uważa, że są niewystarczające, 29% badanych uważa, że są wystarczające).

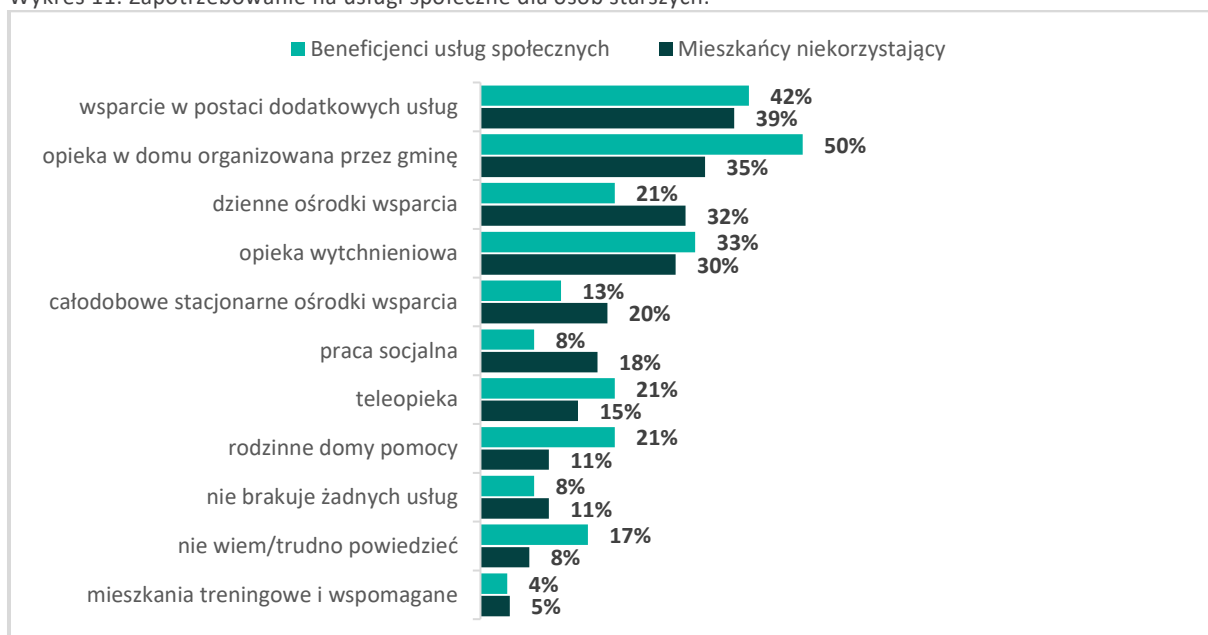
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gminy Sobolew jest trudne (38% beneficjenci usług społecznych, 41% niekorzystający z nich).

Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych.

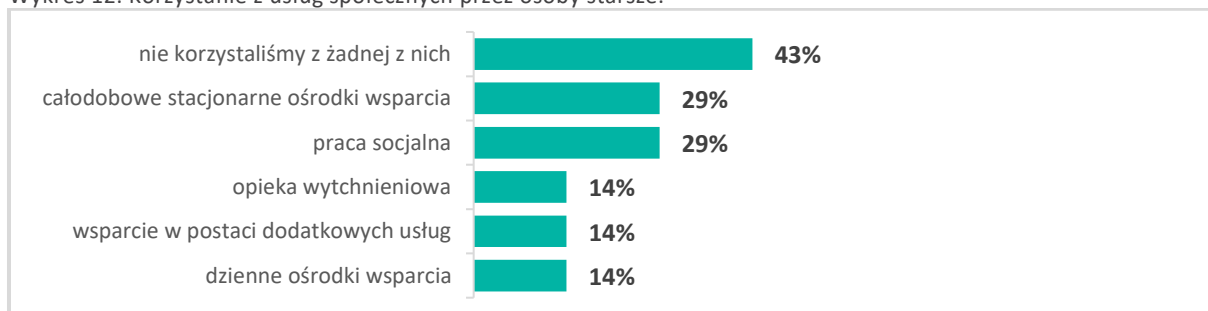

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- dzienne ośrodki wsparcia.

Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze.

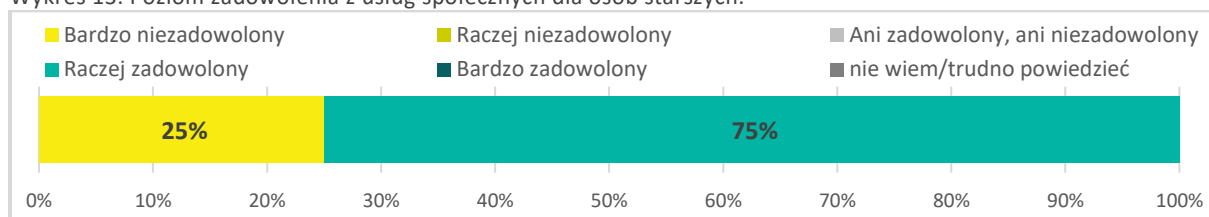

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy formularzy badawczych najczęściej osoby starsze w ciągu ostatnich 3 lat korzystały w gminie Sobolew z następujących usług:

- całodobowych, stacjonarnych ośrodków wsparcia
- pracy socjalnej
- wsparcia dla członków rodzin lub opiekunów służącego ich odciążeniu (tzw. opieki wytchnieniowej).

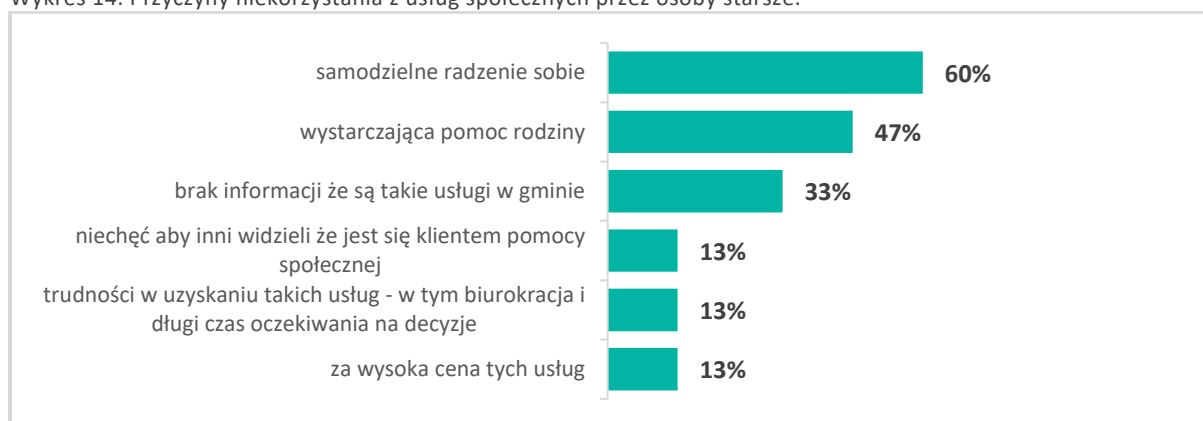
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Mieszkańcy gminy Sobolew korzystający z usług społecznych są z nich zadowoleni (75% badanych zadowolonych do 25% niezadowolonych).

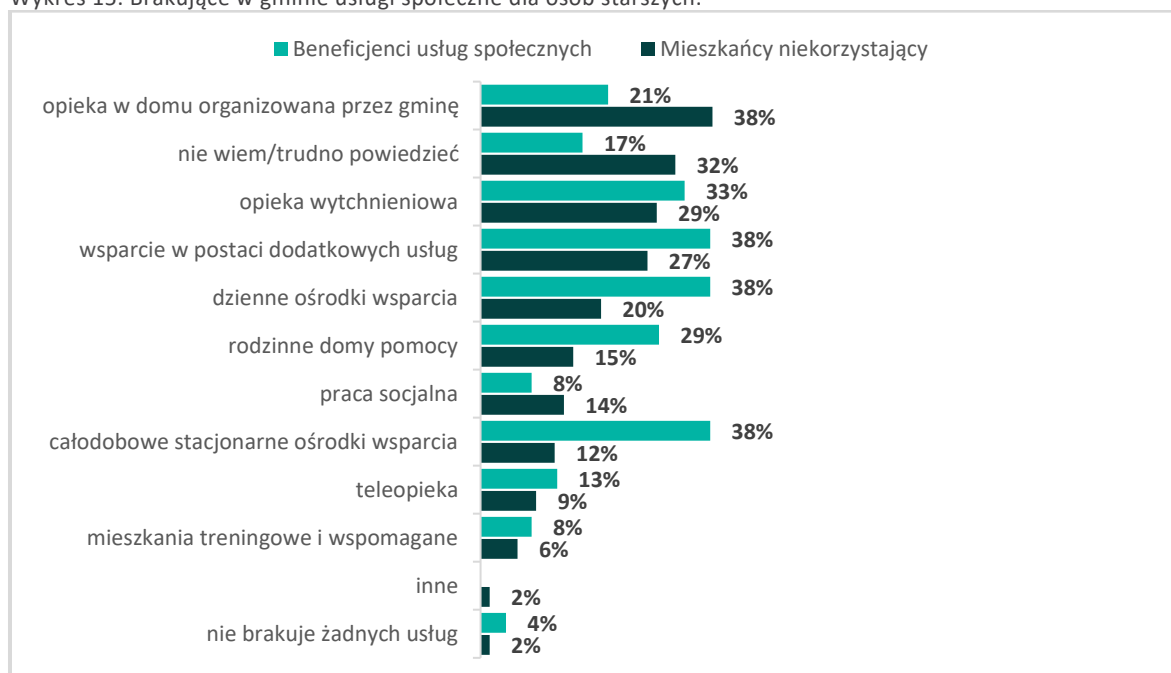
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby starsze, które nie były objęte usługami społecznymi, jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały głównie, że: radzą sobie samodzielnie (60% ankietowanych) oraz wystarcza im pomoc rodziny (47% ankietowanych).

Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

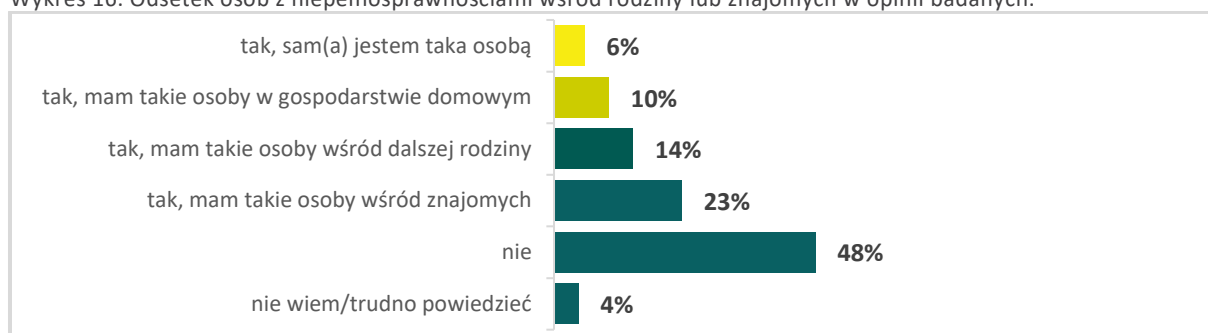
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- dzienne ośrodki wsparcia.

2. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Sobolew o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób z niepełnosprawnościami.

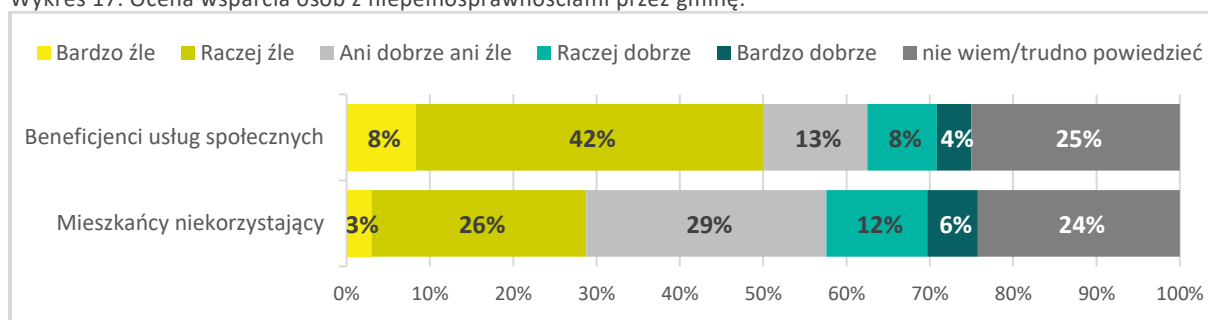
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Sobolew 6% spośród nich stanowiły os. z niepełnosprawnościami. Dodatkowo 10% ankietowanych ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 23% badanych ma takie osoby wśród znajomych.

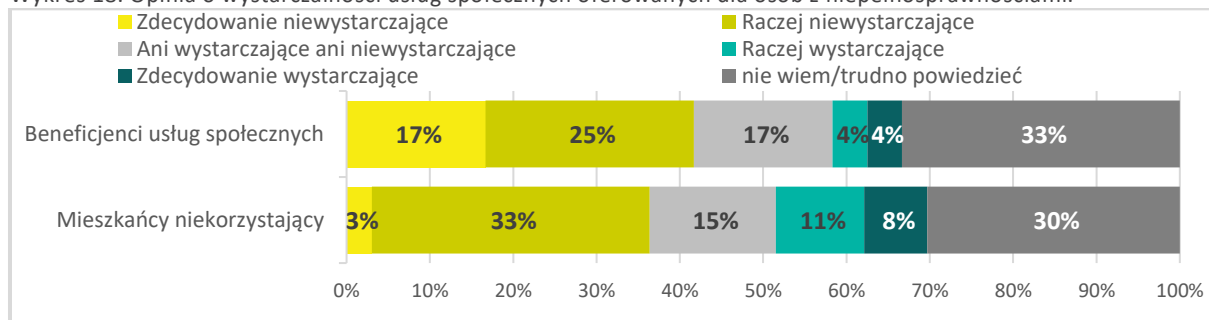
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Sobolew źle wspiera osoby z niepełnosprawnościami (50% beneficjenci usług społecznych, 29% niekorzystający z nich).

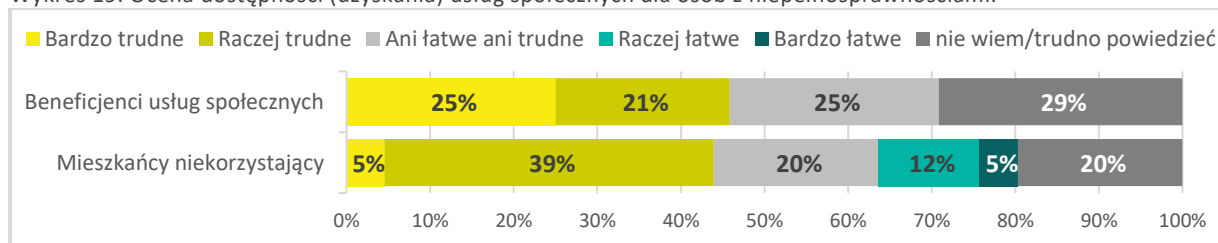
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia o tym, że usługi oferowane przez gminę Sobolew dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (42% beneficjenci usług społecznych, 36% niekorzystający z nich).

Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Sobolew jest trudne (46% beneficjenci usług społecznych, 44% niekorzystający z nich).

Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.

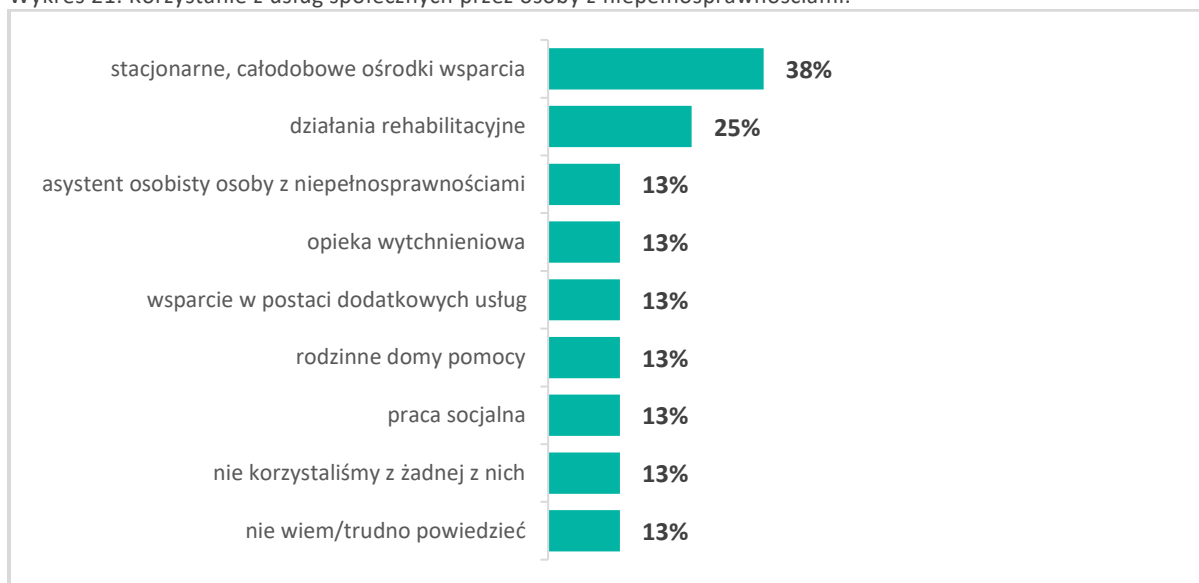

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.

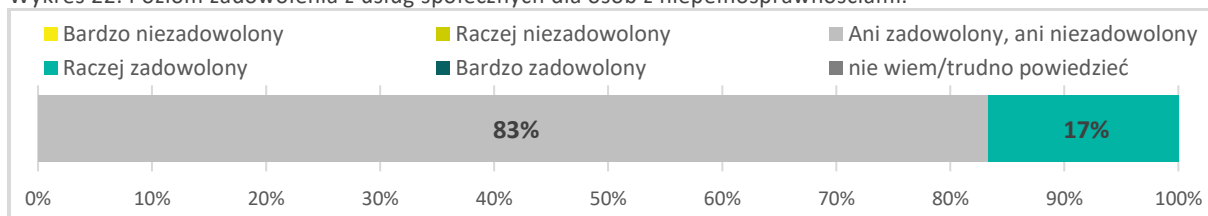

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani uznali, że najczęściej osoby z niepełnosprawnościami w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- stacjonarnych, całodobowych ośrodków wsparcia
- działań rehabilitacyjnych
- asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani mieszkańcy gminy Sobolew, korzystający z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami stwierdzili, że w większości jest z nich zadowolona (17% zadowolonych).

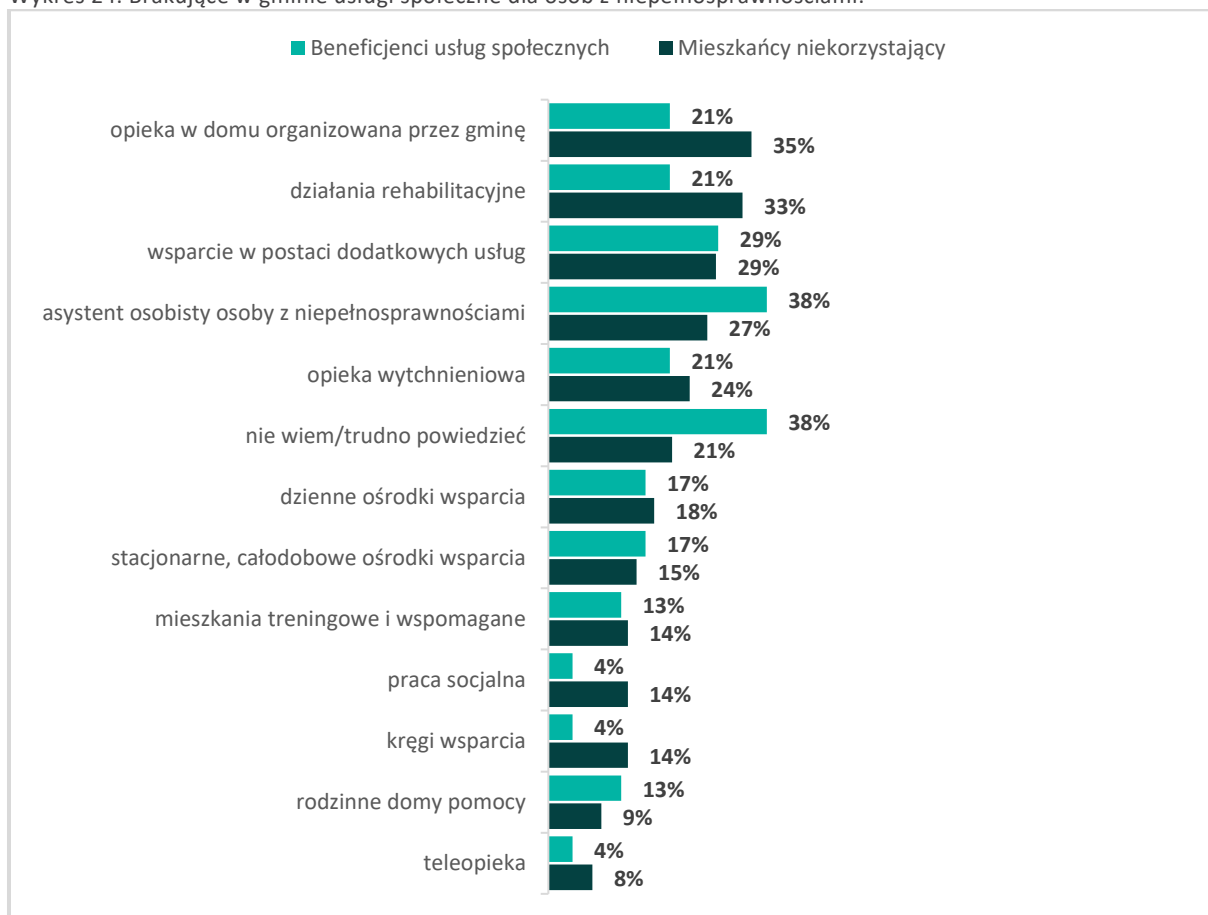
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z niepełnosprawnościami, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały na: brak informacji o świadczeniu takich usług w gminie (57% ankietowanych), trudności w uzyskaniu dostępu do takich usług, w tym: biurokracja i długi czas oczekiwania na decyzje oraz za wysoką cenę tych usług (po 43% ankietowanych).

Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

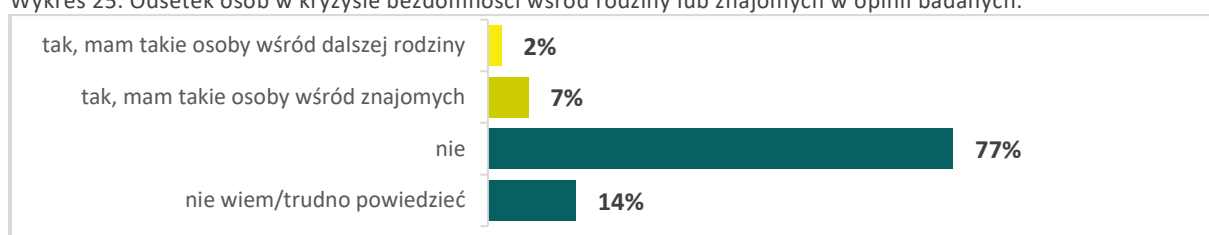
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- działania rehabilitacyjne
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu).

3. Usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Sobolew o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie bezdomności.

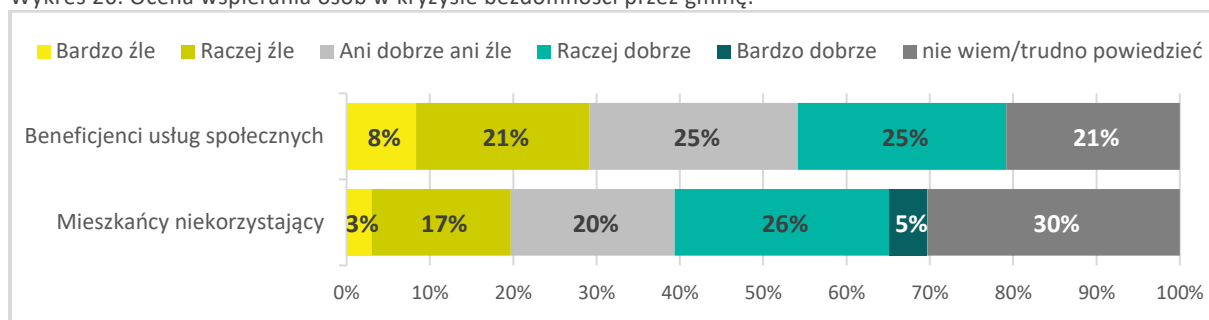
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Sobolew 2% ankietowanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny, natomiast 7% wskazało na takie osoby wśród znajomych.

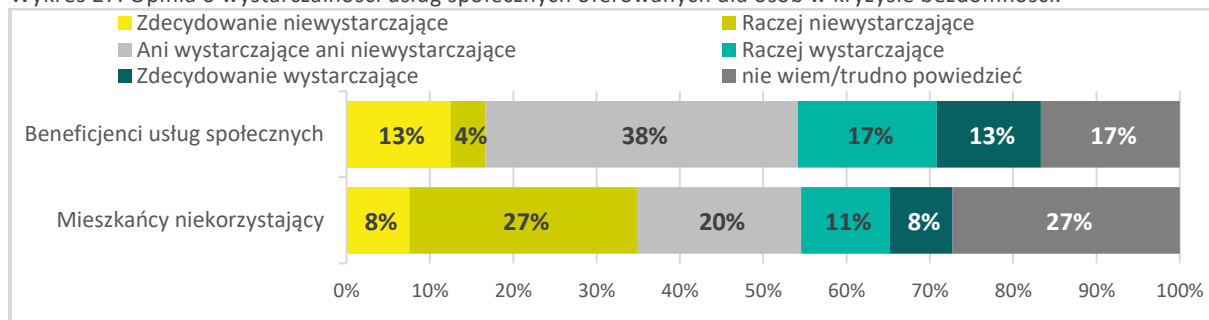
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia o jakości wsparcia osób w kryzysie bezdomności przez gminę jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że gmina źle ich wspiera (29% badanych) niż dobrze wspiera (25% badanych) takie osoby. Natomiast pozostali mieszkańcy są przeciwnego zdania (31% badanych uważa, że dobrze wspiera, 20% badanych uważa, że źle wspiera).

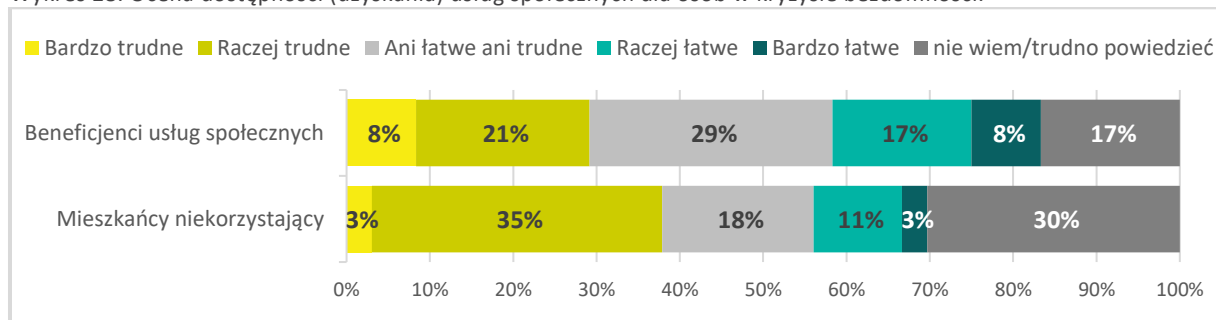
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia na temat wystarczalności usług oferowanych osobom w kryzysie bezdomności przez gminę Sobolew jest podzielona. Beneficjenci usług częściej uważają, że są one wystarczające (30% badanych) niż niewystarczające (17% badanych). Natomiast pozostali mieszkańcy są przeciwnego zdania (19% badanych uważa, że są wystarczające, a 35% badanych, że są niewystarczające).

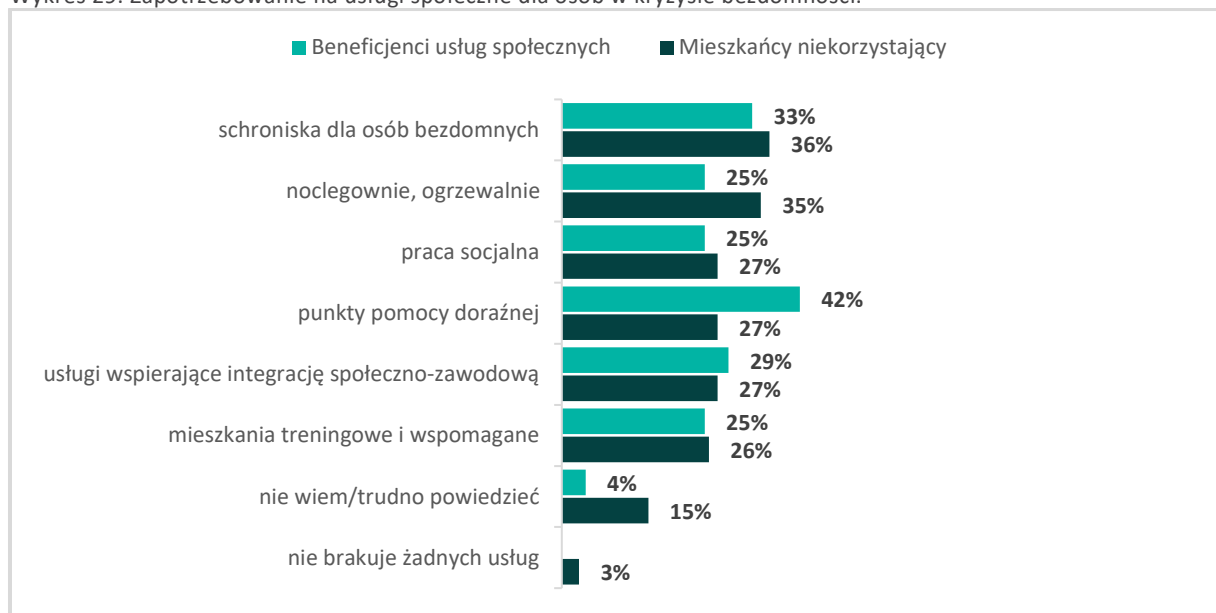
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gminy Sobolew jest trudne (29% beneficjenci usług społecznych, 38% niekorzystający z nich).

Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.

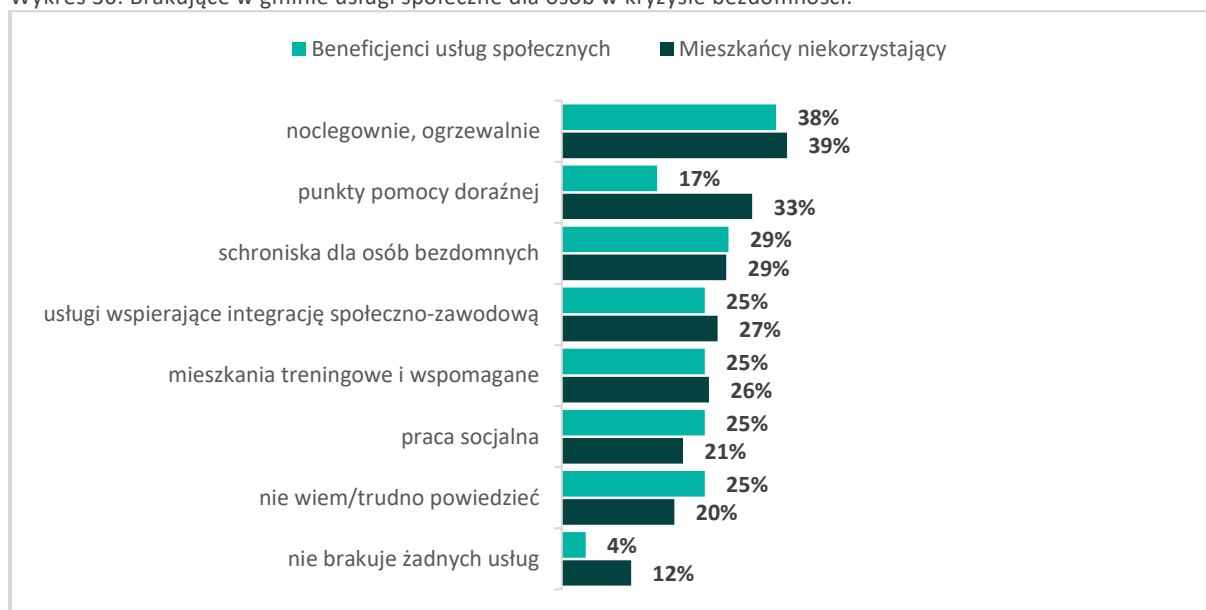

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- schroniska dla osób bezdomnych
- noclegownie, ogrzewalnie
- praca socjalna.

Wykres 30. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

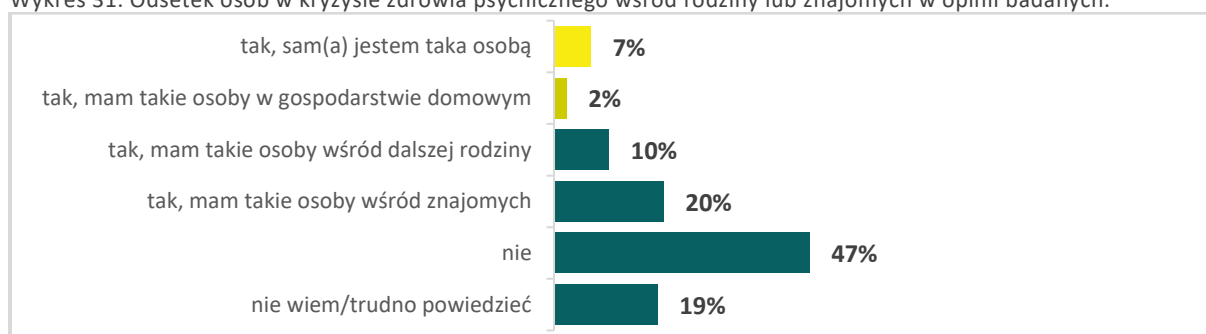
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy Sobolew najbardziej brakuje następujących usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności:

- noclegowni, ogrzewalni
- punktów pomocy doraźnej
- schronisk dla osób bezdomnych.

4. Usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Sobolew o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

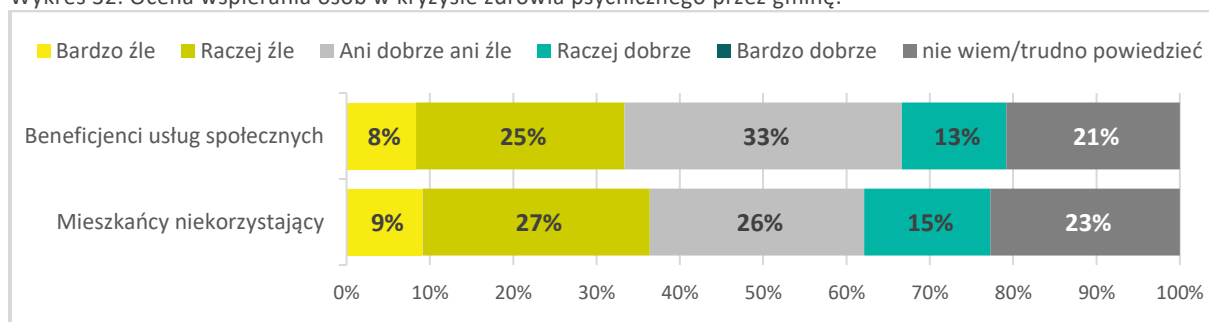
Wykres 31. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców 7% stanowiły osoby w kryzysie zdrowia psychicznego. Dodatkowo 2% ankietowanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 10% uczestników badania przyznało, że ma takie osoby wśród dalszej rodziny, a 20% wśród znajomych.

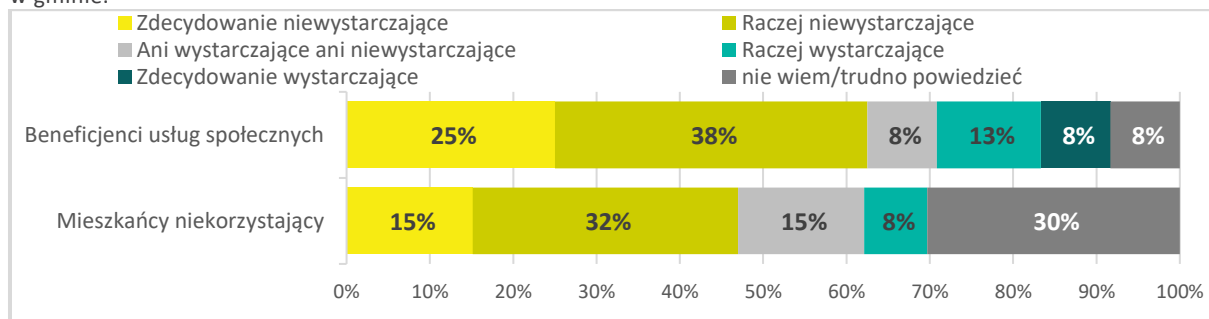
Wykres 32. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Sobolew źle wspiera osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (33% beneficjenci usług społecznych, 36% niekorzystający z nich).

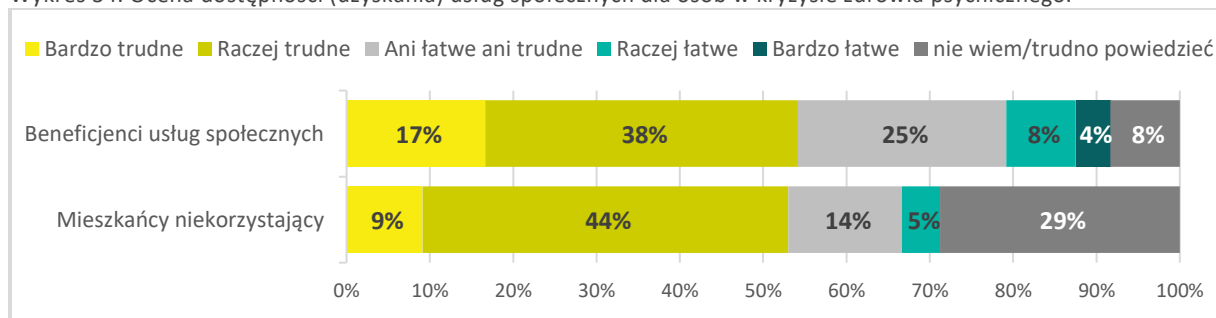
Wykres 33. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę Sobolew są niewystarczające (63% beneficjentów usług społecznych i 47% niekorzystający z nich).

Wykres 34. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gminy Sobolew jest trudne (55% beneficjentów usług społecznych i 53% niekorzystający z nich).

Wykres 35. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie.

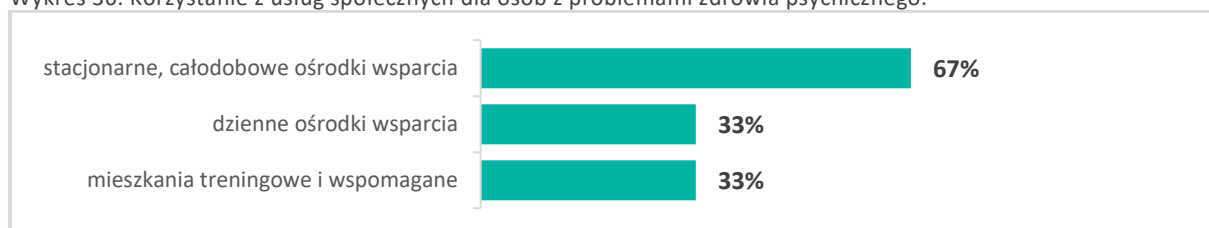

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- dzielne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia.

Wykres 36. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.

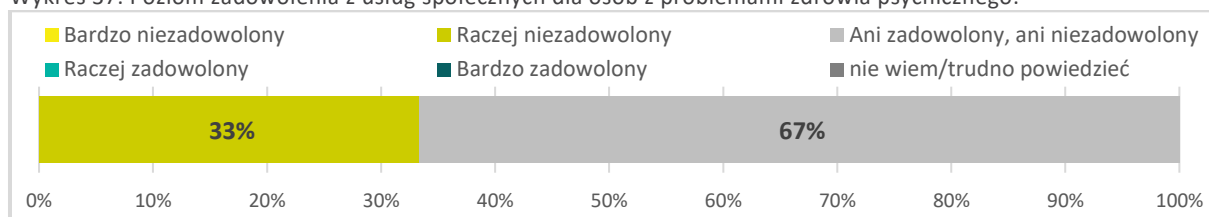

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gminy Sobolew w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- stacjonarnych, całodobowych ośrodków wsparcia
- dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- mieszkań treningowych i wspomaganych.

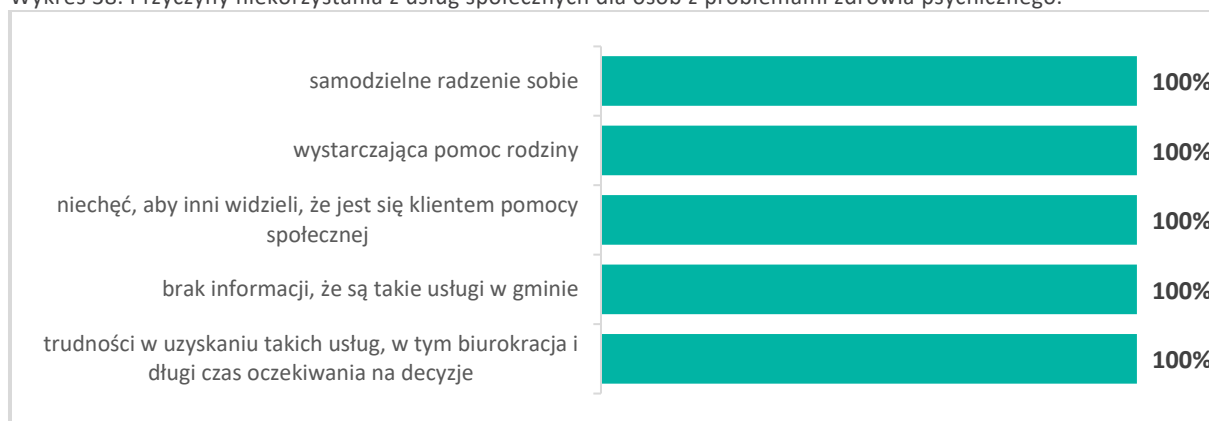
Wykres 37. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gminy Sobolew korzystających z usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego większość wyraziło swoje niezadowolenie z poziomu ich świadczenia (33% niezadowolonych).

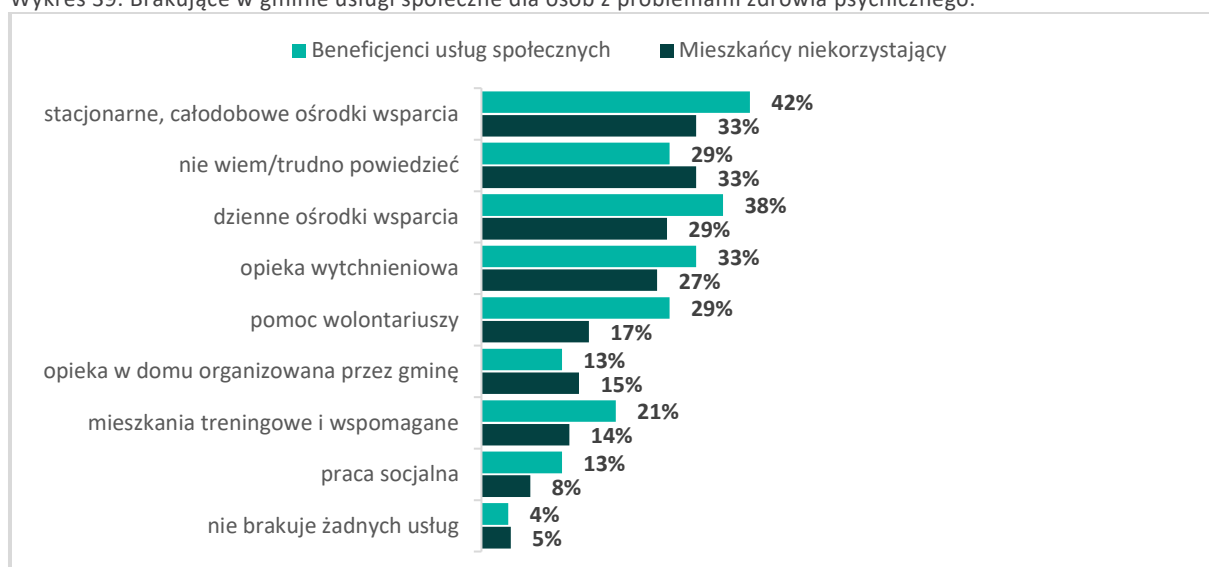
Wykres 38. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z problemami zdrowia psychicznego, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: trudności w uzyskaniu dostępu do takich usług, w tym: biurokracja i długi czas oczekiwania na decyzje, wystarczającą pomoc rodziny oraz brak informacji, że takie usługi są świadczone w gminie (po 100% ankietowanych).

Wykres 39. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

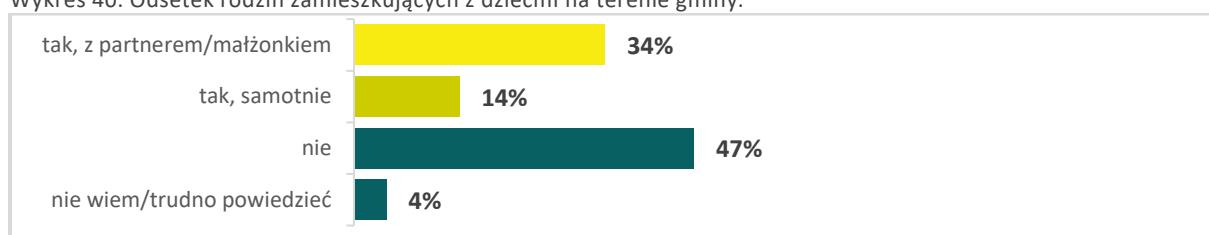
Zdaniem beneficjentów i pozostałych mieszkańców gminy Sobolew najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia
- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)

5. Usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Sobolew o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla rodzin z dziećmi.

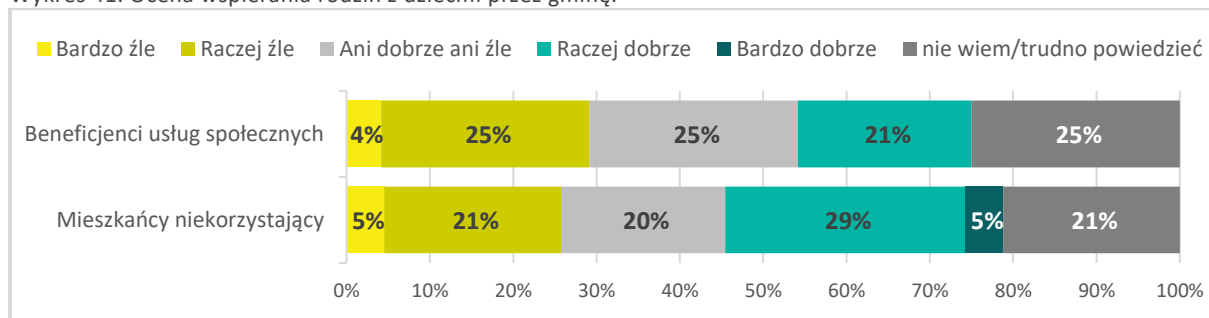
Wykres 40. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Sobolew 34% ankietowanych stanowiły rodziny z dziećmi. Dodatkowo 14% uczestników badania przyznało, że mieszka samotnie z dziećmi, natomiast 47% nie posiada dzieci.

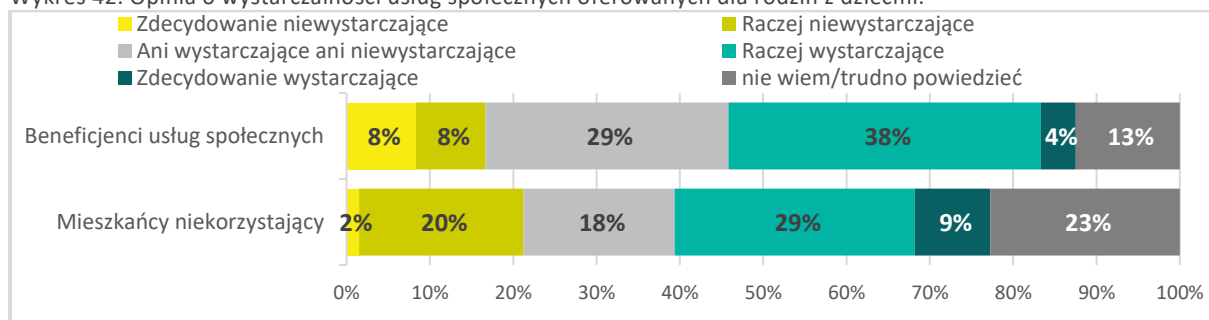
Wykres 41. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia o jakości wsparcia rodzin z dziećmi przez gminę Sobolew jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że gmina źle wspiera (29% badanych) niż dobrze wspiera (21% badanych) rodziny z dziećmi. Natomiast pozostali mieszkańcy są przeciwnego zdania (34% badanych uważa, że gmina dobrze wspiera, 26% badanych, że źle wspiera).

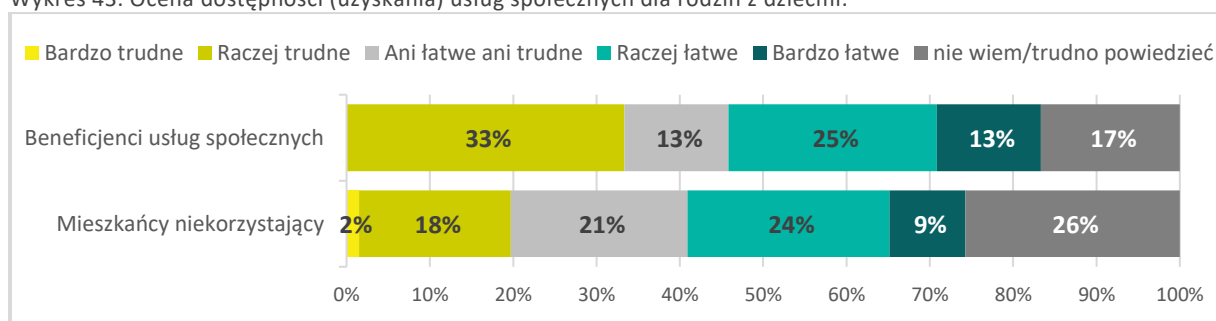
Wykres 42. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminę Sobolew są wystarczające (42% beneficjenci usług społecznych, 38% niekorzystający z nich).

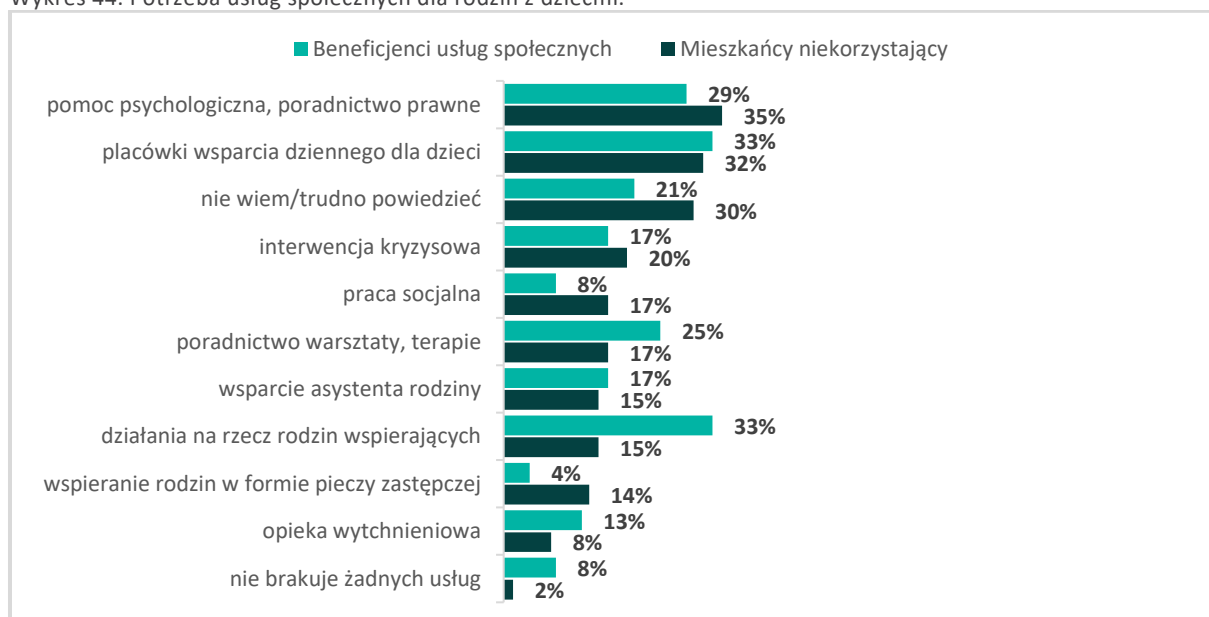
Wykres 43. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla rodzin z dziećmi na terenie gminy Sobolew jest łatwe (38% beneficjentów usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

Wykres 44. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi.

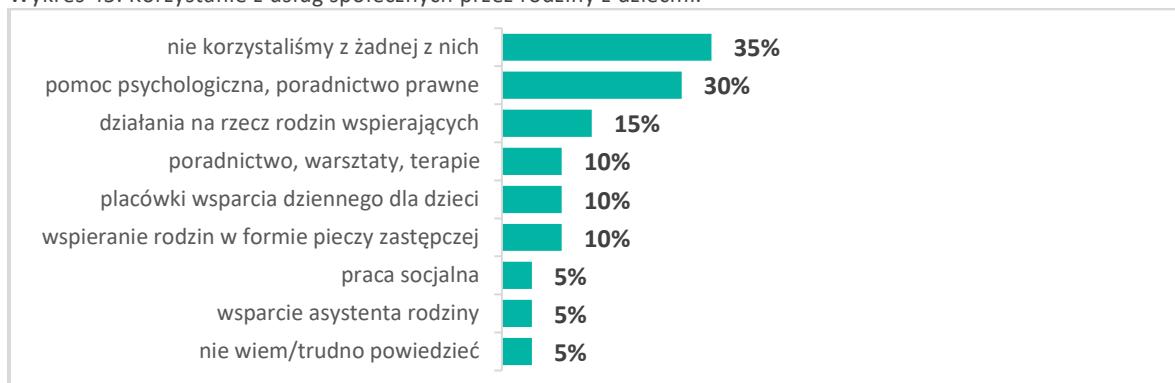

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Sobolew najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci
- interwencja kryzysowa.

Wykres 45. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi.

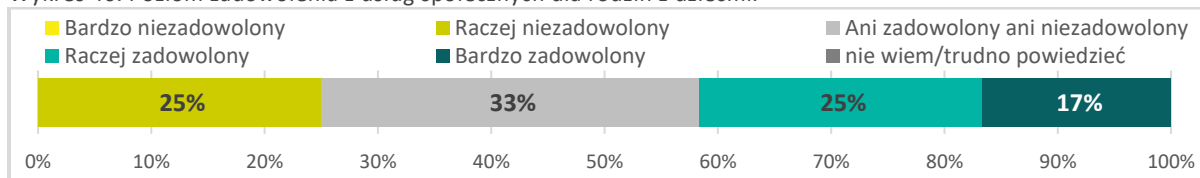

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gminy Sobolew w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego
- działań na rzecz rodzin wspierających
- poradnictwa, warsztatów, terapii.

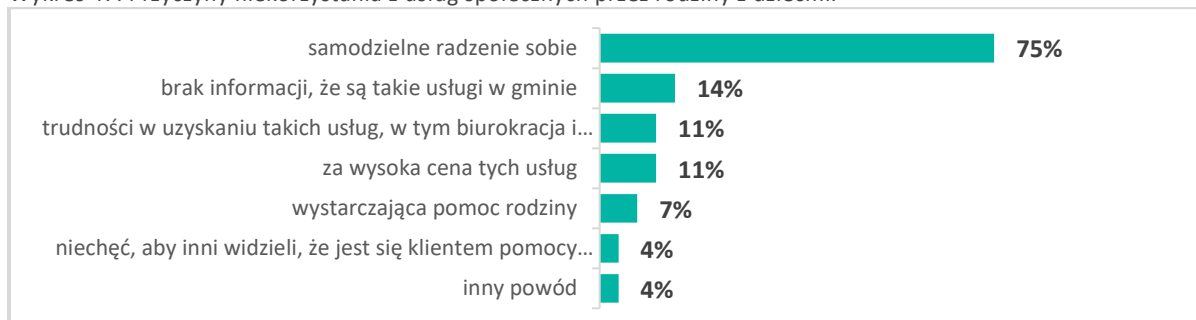
Wykres 46. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gminy Sobolew korzystających z usług społecznych dla rodzin z dziećmi większość wyraziło swoje zadowolenie z poziomu ich świadczenia (42% zadowolonych do 25% niezadowolonych).

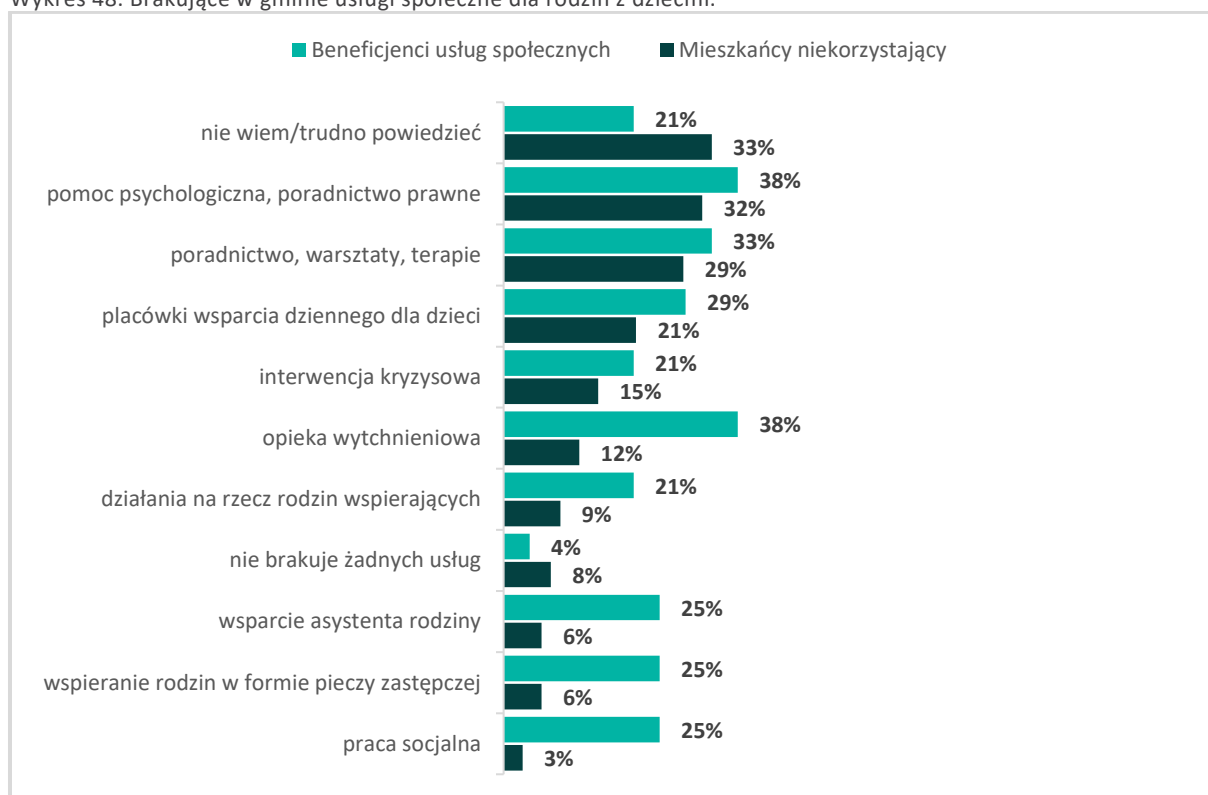
Wykres 47. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Rodziny z dziećmi, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: radzenie sobie samodzielnie z problemami (75% ankietowanych) oraz brak informacji, że są takie usługi na terenie gminy (14% badanych).

Wykres 48. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

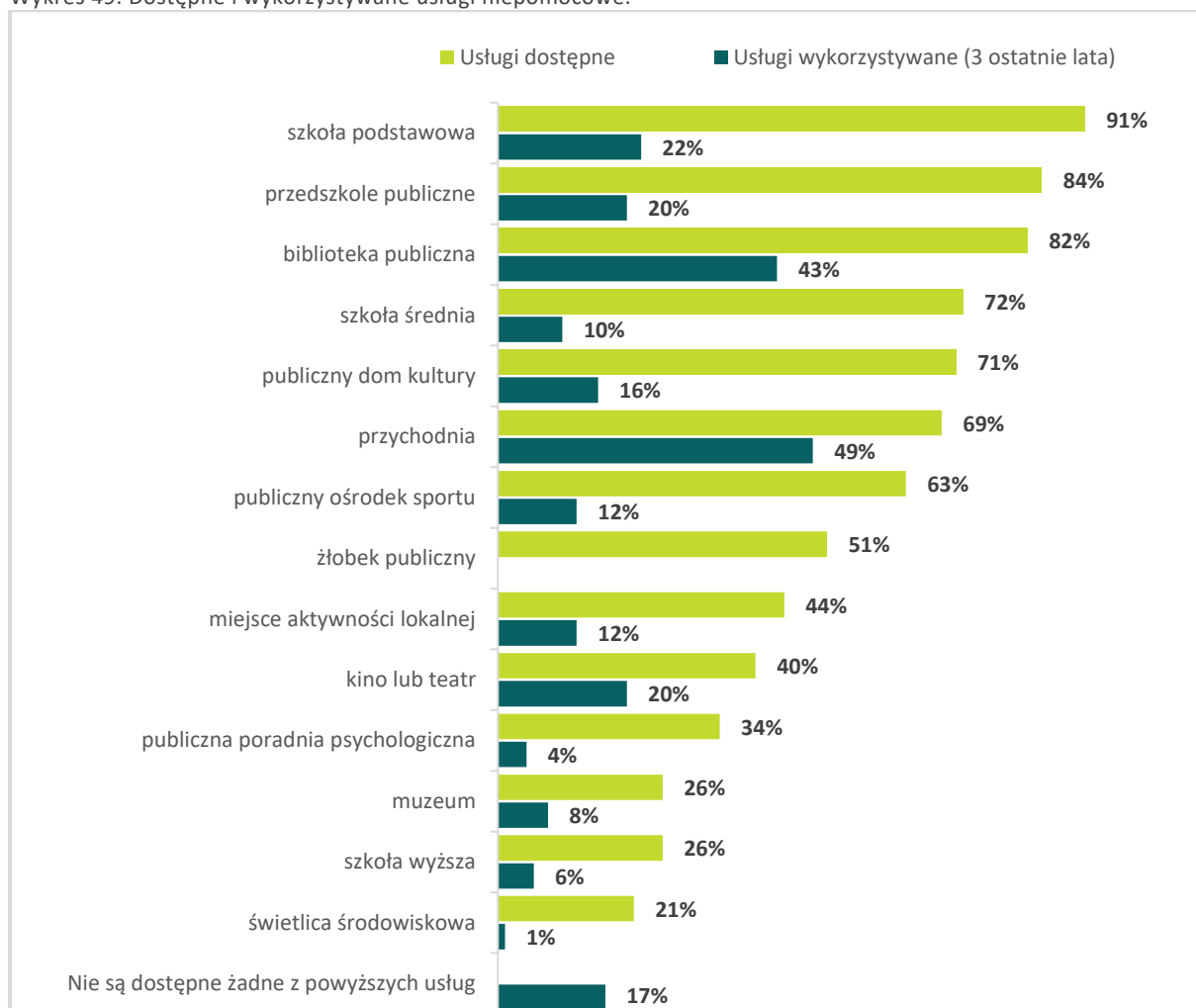
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- poradnictwo, warsztaty, terapie
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

6. Usługi niepomocowe dostępne w gminie

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Sobolew o realizowanych na jej terenie usługach niepomocowych.

Wykres 49. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem mieszkańców gminy Sobolew na jej terenie są dostępne różne niepomocowe usługi społeczne. Najczęściej wskazywane to:

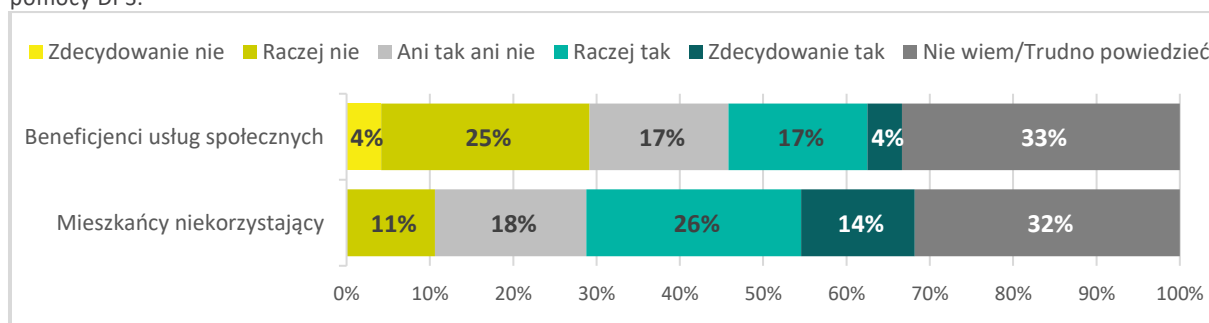
- szkoła podstawowa (91% ankietowanych)
- biblioteka publiczna (82% ankietowanych)
- przedszkole publiczne (84% ankietowanych)
- publiczny dom kultury (71% ankietowanych)
- szkoła średnia (72% ankietowanych)
- publiczny ośrodek sportu (63% ankietowanych)
- przychodnia (69% ankietowanych).

Natomiast najczęściej wykorzystywaną w ciągu ostatnich 3 lat usługą społeczną według respondentów jest przychodnia (49% badanych) oraz biblioteka (43% badanych).

7. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Sobolew o potrzebie zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych.

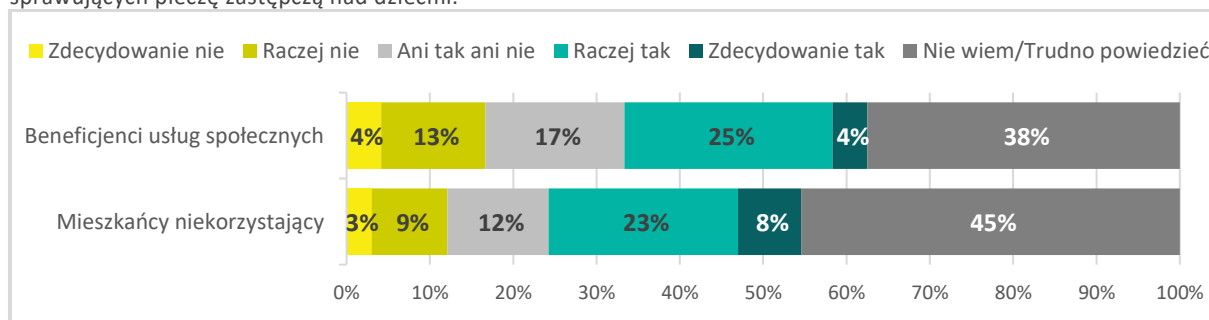
Wykres 50. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla osób, które potrzebują pomocy DPS.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Sobolew w przypadku większego zaangażowania się instytucji powiatowych w usługi społeczne dla osób, które potrzebują umieszczenia w DPS opinie były podzielone. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że nie trzeba wzmacniać takich działań (21% badanych uważa, że wymagają wzmocnienia, 29% badanych uważa, że nie wymagają wzmocnienia). Natomiast mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych mają odwrotne zdanie (11% badanych uważa, że nie wymagają wzmocnienia, 40% badanych uważa, że wymagają wzmocnienia).

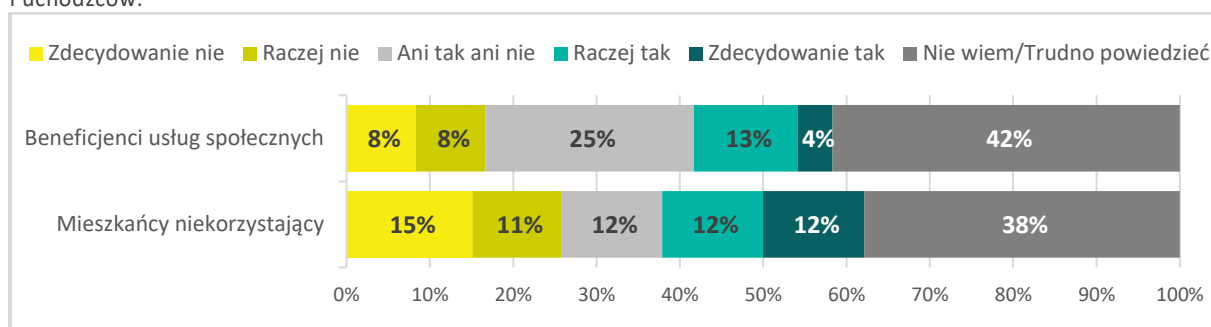
Wykres 51. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Sobolew przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które sprawują pieczę zastępczą nad dziećmi wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (29% beneficjenci usług społecznych, 31% niekorzystający z nich).

Wykres 52. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla cudzoziemców i uchodźców.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Sobolew w przypadku większego zaangażowania się instytucji powiatowych w usługi społeczne dla cudzoziemców i uchodźców opinie były podzielone. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że należy wzmocnić takie działania (17% badanych uważa, że wymagają wzmocnienia, 16% badanych uważa, że nie wymagają wzmocnienia). Natomiast mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych mają odwrotne zdanie (26% badanych uważa, że nie wymagają wzmocnienia, 24% badanych uważa, że wymagają wzmocnienia).

ROZDZIAŁ III

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SPOŁECZNE W GMINIE SOBOLEW

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

1. Metodologia badania

W ramach niniejszej diagnozy zostało również przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS badanie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w lutym i marcu 2025 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne. W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **W gminie Sobolew przeprowadzono 2 wywiady z przedstawicielami ww. instytucji** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie przedstawicieli instytucji). Liczebność jest zbyt mała do wykonania analiz ilościowych ($n < 30$), dlatego dane mają charakter jakościowy.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, stanowiska, stażu pracy, podmiotu prowadzącego, nazwy instytucji. Grupa ta uczestniczyła w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w gminie Sobolew.

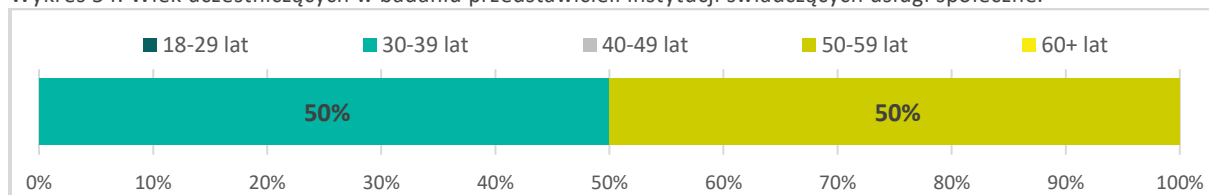
Wykres 53. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu dominującą grupą respondentów pod kątem płci były kobiety (stanowiły 100% badanych).

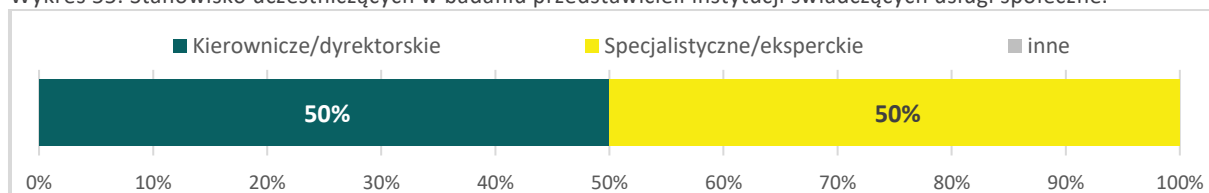
Wykres 54. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów reprezentowali oni tylko dwie grupy wiekowe, wśród których nie odnotowano jednej dominującej grupy ankietowanych (w każdej grupie odnotowano 50% badanych).

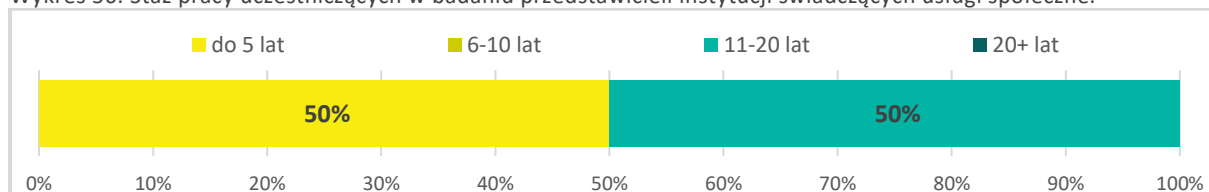
Wykres 55. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stanowiska respondentów reprezentowali oni tylko dwie grupy zawodowe, wśród których nie zaistniała dominująca grupa ankietowanych (obie grupy stanowiły 50% ankietowanych).

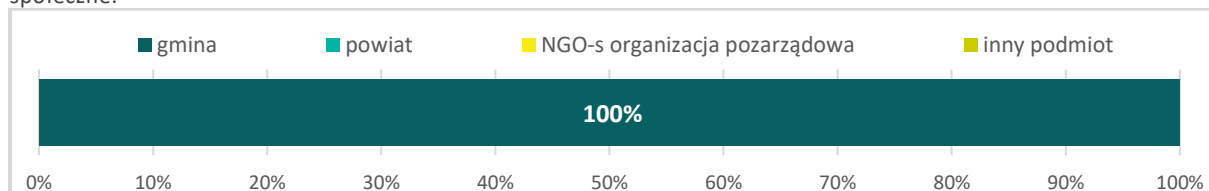
Wykres 56. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stażu pracy respondentów reprezentowali oni tylko dwie grupy doświadczenia, wśród których nie zaistniała dominująca grupa ankietowanych (obie grupy stanowiły 50% ankietowanych).

Wykres 57. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku podmiotu prowadzącego dla instytucji uczestniczących w badaniu został zidentyfikowany tylko jeden podmiot i była to gmina.

Wykres 58. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne.

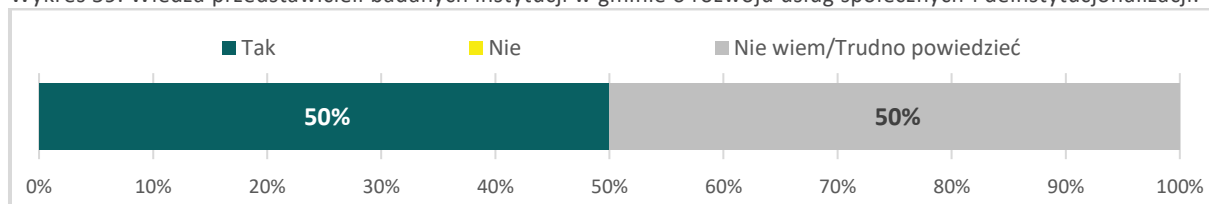
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku nazwy instytucji uczestniczących w badaniu zostały zidentyfikowane dwa podmioty: ośrodek pomocy społecznej i biblioteka publiczna lub dom kultury.

II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne w zakresie ich podejścia do rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

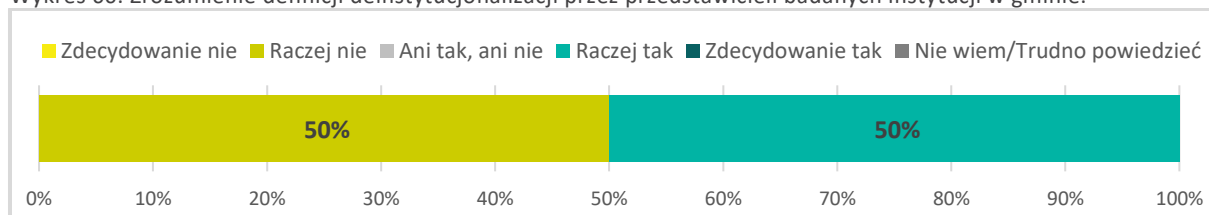
Wykres 59. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeden z dwóch przedstawicieli badanych instytucji w gminie ma wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określanym pojęciem deinstytucjonalizacji.

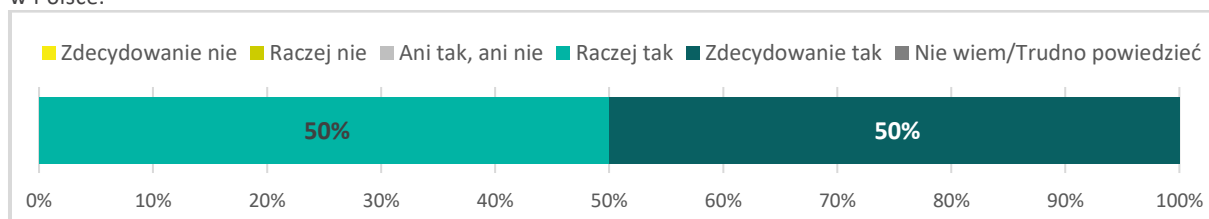
Wykres 60. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Deinstytucjonalizacja praktyk pomocowych to proces przechodzenia od organizowania wsparcia opartego na rozwiązaniach zakładowych, w których kluczową rolę odgrywają placówki całodobowe długookresowego pobytu, do organizowania wsparcia w sposób środowiskowy, z wykorzystaniem infrastruktury usług społecznych i innych zasobów społeczności lokalnych (M. Rymśa, 2022). Ta definicja jest zrozumiała dla jednego z dwóch respondentów uczestniczących w badaniu.

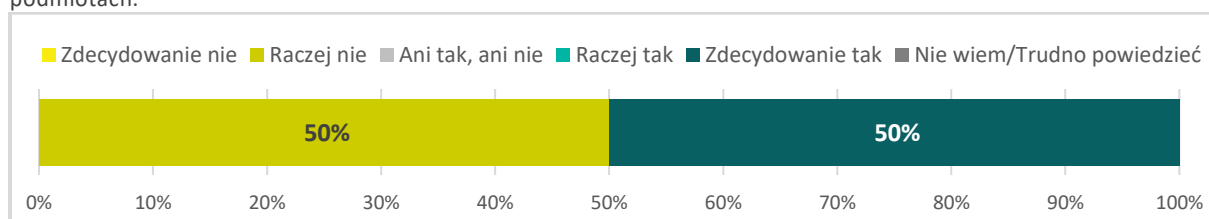
Wykres 61. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wszyscy przedstawiciele badanych instytucji podzielają zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem rozwoju polityki społecznej w Polsce.

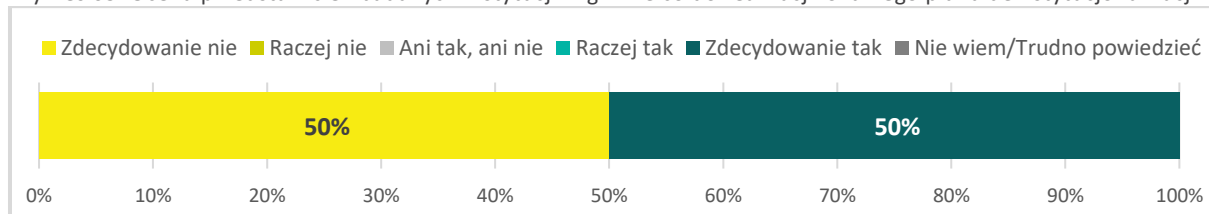
Wykres 62. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeden z dwóch przedstawicieli instytucji przyznaje, że jego podopieczni i personel wyrażali potrzebę rozwoju środowiskowych usług społecznych w tych podmiotach.

Wykres 63. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji.

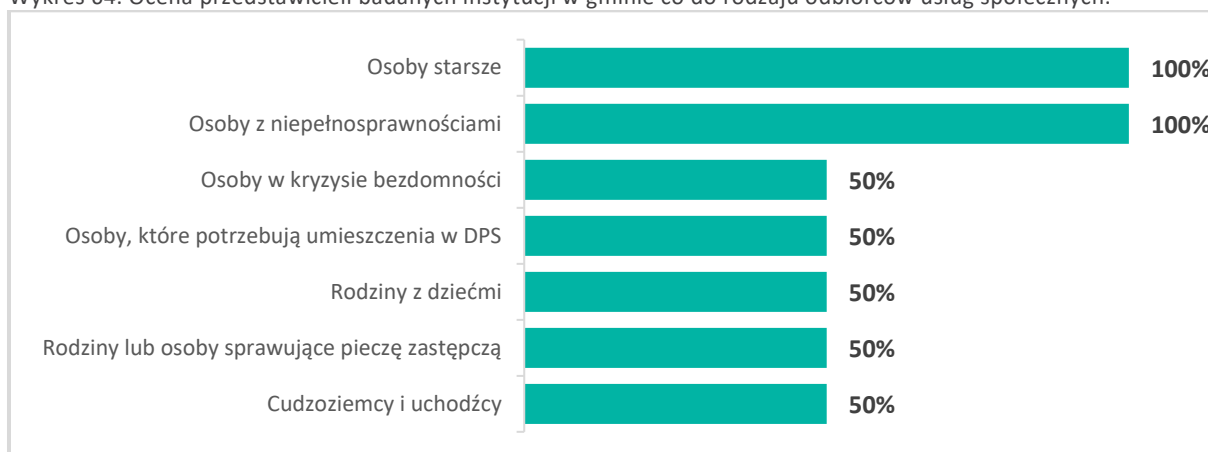
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W jednej z badanych instytucji zlokalizowanych w gminie Sobolew w opinii jej przedstawiciela jest realizowany lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych.

III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne dla poszczególnych grup beneficjentów, a także problemy w rozwoju i gotowości podmiotów do rozwoju tych usług.

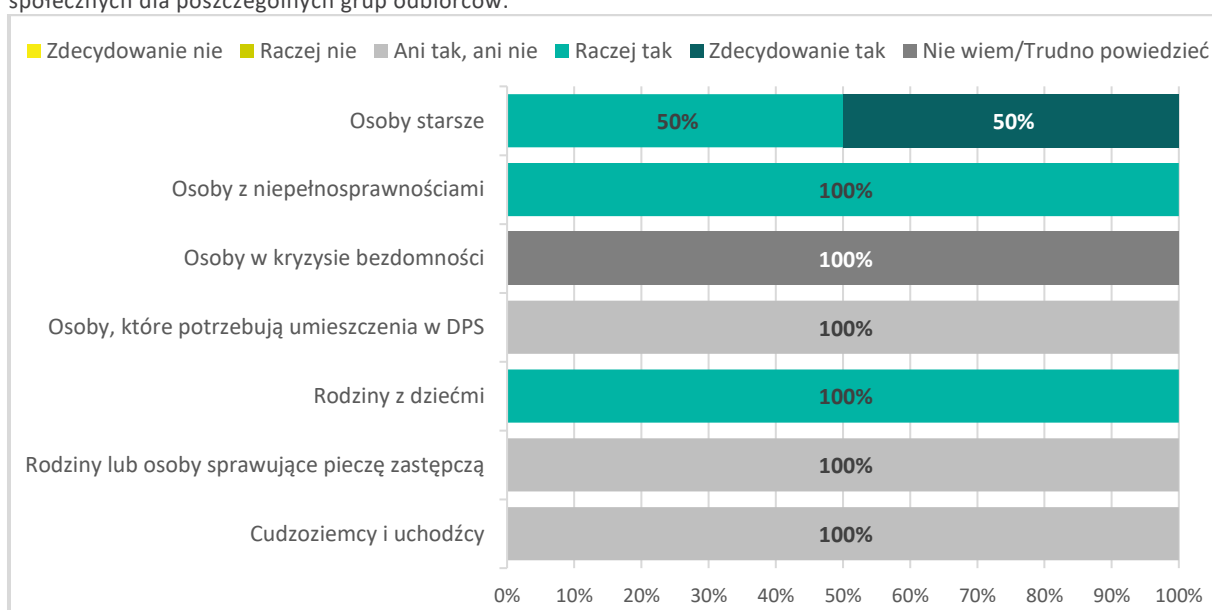
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Badane instytucje świadczą usługi społeczne głównie dla następujących grup: osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami.

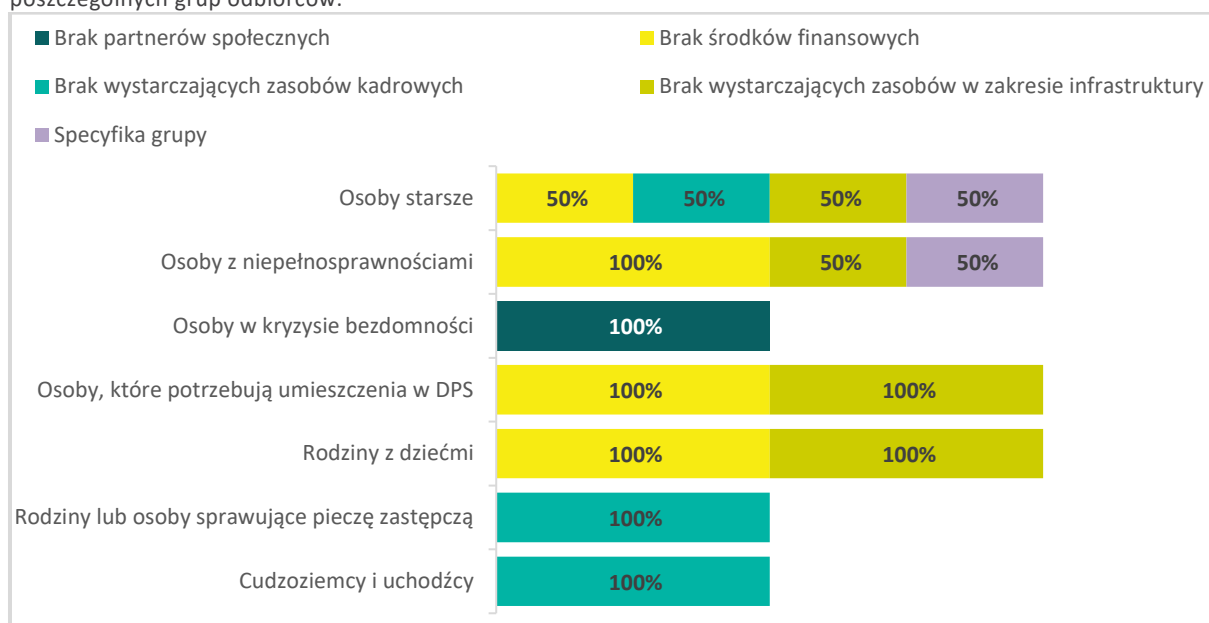
Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny z dziećmi (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

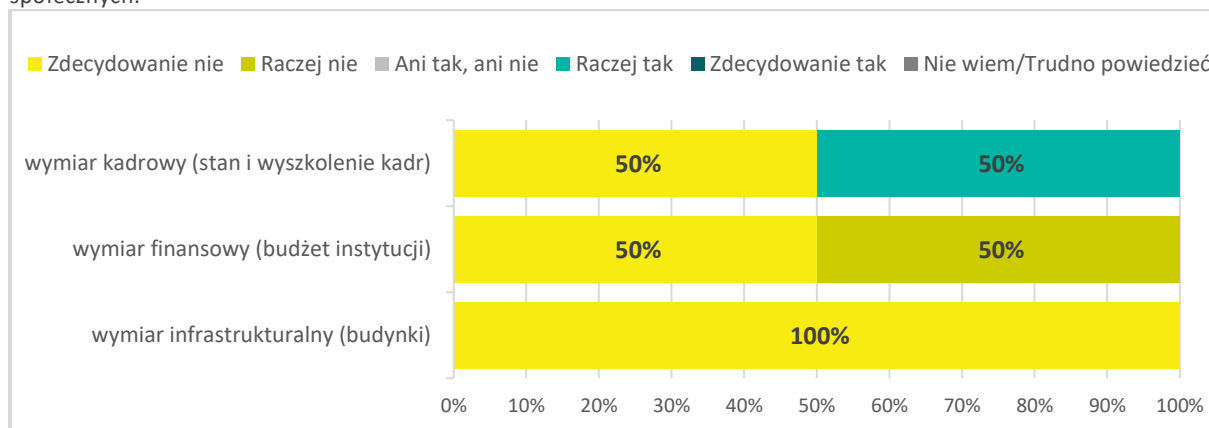
Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w gminie Sobolew to: brak środków finansowych, brak wystarczających zasobów kadrowych oraz brak wystarczających zasobów w zakresie infrastruktury (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Wykres 67. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

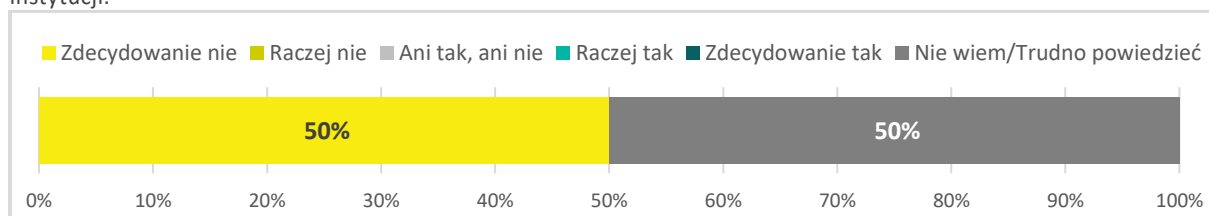
Instytucje zgłaszają brak gotowości do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące kategorie:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – raczej niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – zdecydowanie niegotowe.

IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.

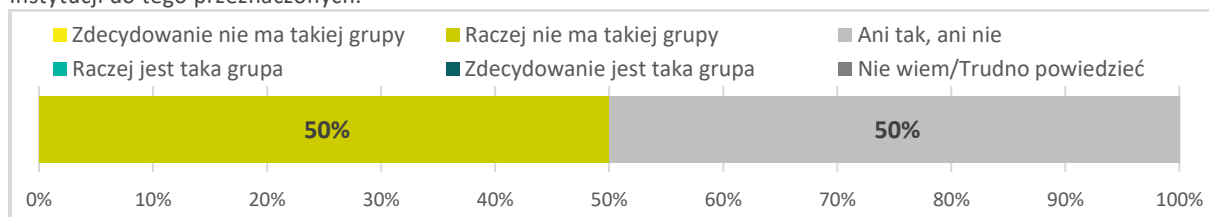
Wykres 68. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług nie brakuje usług społecznych, które mogłyby lepiej odpowiadać na potrzeby beneficjentów.

Wykres 69. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.

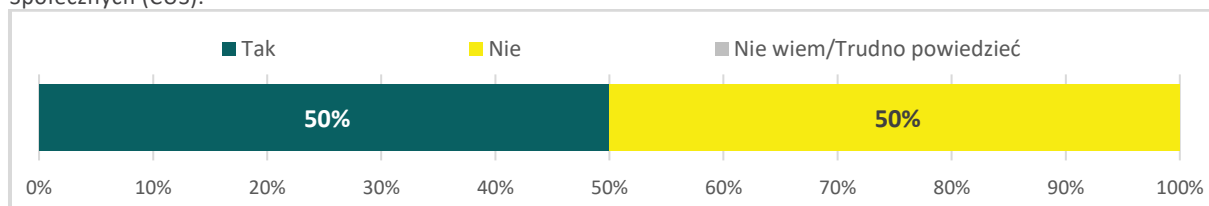
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pracownicy przebadanych instytucji nie wskazują, że jakaś grupa społeczna nie jest objęta wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS) na terenie gminy Sobolew.

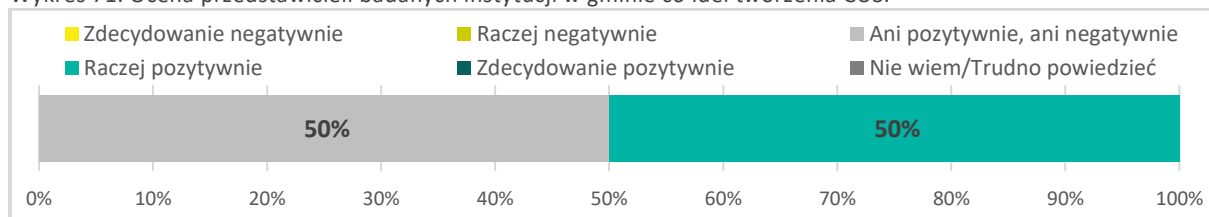
Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeden z dwóch przedstawicieli badanych instytucji w gminie Sobolew słyszał o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych.

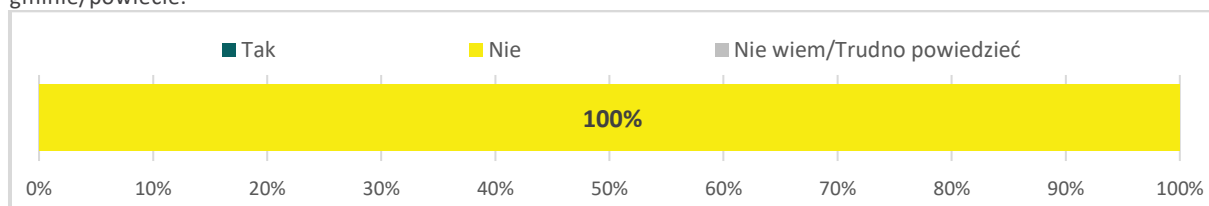
Wykres 71. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Centrum Usług Społecznych to jednostka organizacyjna gminy utworzona dla jednej lub co najmniej dwóch gmin w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oraz koordynacji tych usług, zgodnie z Art. 9. ustawy o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych. Przedstawiciele badanych instytucji raczej pozytywnie oceniają ideę tworzenia Centrum Usług Społecznych w gminie Sobolew.

Wykres 72. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie.

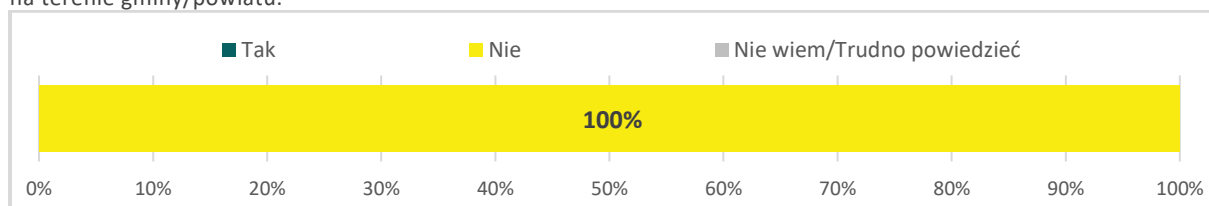
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Żaden z przedstawicieli instytucji nie przyznał, żeby w ich gminie lub powiecie funkcjonowało Centrum Usług Społecznych.

VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy Sobolew.

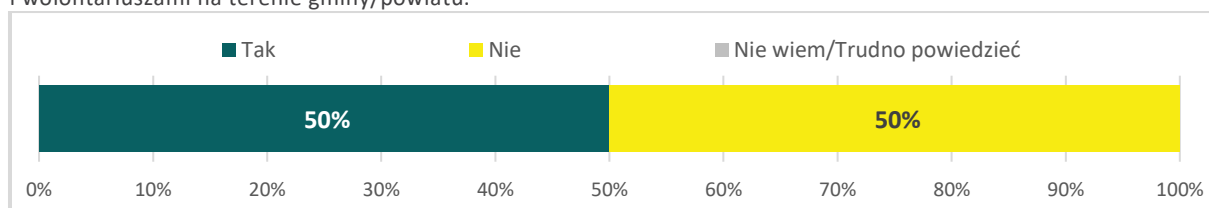
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Przedstawiciele instytucji przyznali, że w ich gminie lub powiecie nie działają organizacje pozarządowe.

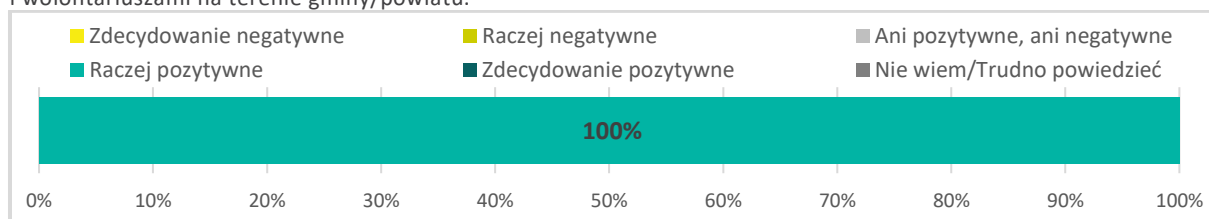
Wykres 74. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeden z dwóch przedstawicieli badanych instytucji deklaruje doświadczenie współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi.

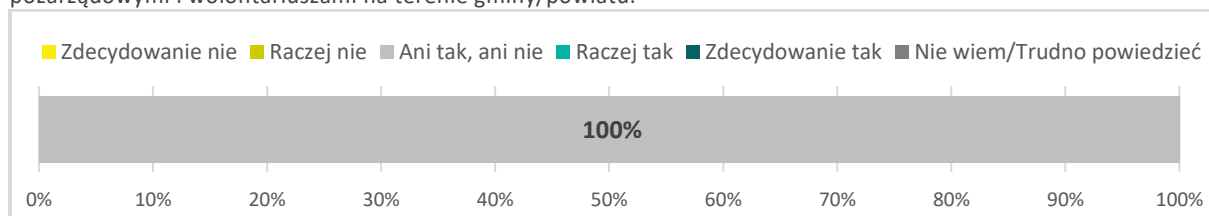
Wykres 75. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu są pozytywne.

Wykres 76. Zainteresowanie przedstawicieli badanych instytucji do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Instytucja, która nie ma doświadczenia współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi nie byłaby ani zainteresowana, ani niezainteresowana nawiązaniem współpracy z nimi.

SPIS TABEL

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w gminie Sobolew w 2023 r.	16
Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w gminie Sobolew w 2023 r.	17
Tabela 3. Kapitał społeczny w gminie Sobolew w 2023 r.	17
Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie gminy Sobolew	18
Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy Sobolew	18
Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Sobolew.....	18
Tabela 7. Podmioty niepomocowe na terenie gminy Sobolew	19
Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w 2023 r.....	20
Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w 2023 roku w podziale na wiek i płeć.....	20
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w gminie Sobolew w 2023 roku	20

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów.	25
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów.	25
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów.....	25
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów.....	25
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów.	26
Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów.	26
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych.	26
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę.	27
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób starszych.	27
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób starszych.	27
Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych.....	28
Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze.	28
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych.....	29
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze.	29
Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych.	29
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	30
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę.	30
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami.....	31
Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami. ...	31
Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.....	31
Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.....	32
Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami.	32
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.	33
Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.	33
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	34
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę.....	34
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności.....	34
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.	35
Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.....	35
Wykres 30. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.	36
Wykres 31. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	36
Wykres 32. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę.	37
Wykres 33. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie.	37

Wykres 34. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.....	37
Wykres 35. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie.....	38
Wykres 36. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	38
Wykres 37. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.	39
Wykres 38. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	39
Wykres 39. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	39
Wykres 40. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy.....	40
Wykres 41. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę.	40
Wykres 42. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla rodzin z dziećmi.	41
Wykres 43. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla rodzin z dziećmi.	41
Wykres 44. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi.	41
Wykres 45. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi.	42
Wykres 46. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi.	42
Wykres 47. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi.	42
Wykres 48. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi.....	43
Wykres 49. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe.....	44
Wykres 50. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla osób, które potrzebują pomocy DPS.	45
Wykres 51. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi.....	45
Wykres 52. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla cudzoziemców i uchodźców.....	46
Wykres 53. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	47
Wykres 54. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	48
Wykres 55. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	48
Wykres 56. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	48
Wykres 57. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne.....	48
Wykres 58. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne.....	49
Wykres 59. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.	49
Wykres 60. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie.	49
Wykres 61. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce.	50
Wykres 62. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach.	50

Wykres 63. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji.	50
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych.	51
Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców.	51
Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców.....	52
Wykres 67. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych.	52
Wykres 68. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.....	53
Wykres 69. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.	53
Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).	53
Wykres 71. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS.....	54
Wykres 72. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie.	54
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu.	54
Wykres 74. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.	55
Wykres 75. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.	55
Wykres 76. Zainteresowanie przedstawicieli badanych instytucji do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.....	55